

Venla Kalliokorpi

NUORTEN SYRJÄYTYMISTÄ ENNALTAEHKÄISEMÄSSÄ
YHTEISESTI – TARKASTELUSSA MONIAMMATILLINEN
VERKOSTOTYÖ SÄNTTIS-TOIMINNASSA

Sosiaalialan koulutusohjelma

2018

NUORTEN SYRJÄYTYMISTÄ ENNALTAEHKÄISEMÄSSÄ YHTEISESTI – TARKASTELUSSA MONIAMMATILLINEN VERKOSTOTYÖ SÄNTTIS-TOIMINNASSA

Kalliokorpi, Venla
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Helmikuu 2018
Sivumäärä: 50
Liitteitä: 2

Asiasanat: nuorisotyö, verkostotyö, moniammatillisuus, Sänttis-toiminta, syrjäytyminen

---

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Sänttis-toiminnan yhteistyökumppaneiden ajatuksia ja mielipiteitä toimintamallin toimivuudesta, yhteistyöstä saaduista hyödyistä niin asiakkaalle, ammattilaiselle kuin organisaatioillekin sekä kerätä ammattilaisilta kehitysideoita toimintaan liittyvän yhteistyön tueksi. Opinnäytetyön tavoitteena oli myös selvittää yhteistyössä esiintyneitä haasteita sekä miten niistä oli selvitty. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimi Otsolan nuorisotyö.

Opinnäytetyössä tartuttiin ajankohtaiseen huoleen nuorten lisääntyvästä syrjäytymisestä ja yhteistyön lisääntyvästä tarpeesta. Asiakastapausten muuttuessa yhä haastavammiksi tarvitaan moniammatillista yhteistyötä, jolla voidaan tarjota asiakkaan elämään kokonaisvaltaista tukea. Myös sosiaali- ja terveystalouden rakenteelliset muutokset edellyttävät tarjotuilta palveluilta yhtenäistä kokonaisuutta sirpaleisuuden sijaan. Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsiteltiin nuorten syrjäytymisen nykytilaa, siihen liittyviä tekijöitä kuten koulutusta, elämänhallintaa sekä sosiaalisen huono-osaisuuden ylisukupolvisuutta. Teoriaosuudessa käsiteltiin myös aiempia ehkäiseviä toimenpiteitä, Sänttis-toiminnan periaatteita sekä harrastuksen merkitystä nuoren elämässä. Opinnäytetyössä tarkasteltiin myös moniammatillisuuden määrittelyä, haasteita ja vahvuuksia sekä nuorisotyön eri toimijoita ja toimintamuotoja.

Opinnäytetyö toteutettiin verkkokyselynä E-lomake-ohjelman avulla 49:lle yhteistyökumppanille vuodenvaihteessa 2017-18. Vastaajien joukossa oli edustajia Porin kaupungin perusturvan lastensuojelusta, perheneuvolasta sekä vammaispalveluista, järjestöstä ja Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksiköistä sekä nuorisoyksiköistä. Saadut tulokset olivat positiivisia – suurin osa yhteistyökumppaneista oli tyytyväisiä yhteistyöhön ja tunsivat sen hyödyttäneen asiakasta, itseään ammattilaisena tai edustamaansa organisaatioita. Yhteistyö Sänttis-toiminnan kanssa koettiin tärkeäksi ja sitä haluttiin jatkaa myös tulevaisuudessa. Pienryhmätoiminnan koettiin auttavan asiakkaita haasteissa, joihin muodollisilla tapaamisilla ei voida antaa tukea. Neljäsosa vastaajista koki yhteistyössä olleen jonkinlaisia haasteita. Kehitysideoissa esiin nousi etenkin asiakkaiden perheen osallistaminen vahvemmin toimintaan sekä ajankäytön ja yhteistyön lisääminen.

PREVENTING SOCIAL EXCLUSION OF THE YOUNG TOGETHER – FOCUSING ON MULTI-PROFESSIONAL NETWORKING IN SÄNTTIS

Kalliokorpi, Venla

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

February 2018

Number of pages: 50

Appendices: 2

Keywords: youth work, networking, multi-professionalism, Säänttis, social exclusion

---

The purpose of this thesis was to research the thoughts and opinions of professionals who work in collaboration with Säänttis. The purpose was to find out if multi-professional networking had been trouble-free or profitable for either the customer, the professional themselves or the organisation collaborating with Säänttis and to gather ideas to improve Säänttis and networking related to it. One of the objectives was to gather information on possible difficulties within co-operation and how the difficulties were overcome. The research was carried out in collaboration with Otsolan nuorisotyö (Otsola youth work).

This thesis was created to reflect on current concern about the increasing social exclusion and the need to work within multi-professional groups. As the clients of social services become more challenging there is a need for multi-professional collaboration, which can provide support for all the different areas of life depending on the customer's needs. As the social and welfare services go through structural changes all the service providers together are required to make their services an entirety instead of providing separate or overlapping services. The topics discussed in the theoretical part of the thesis include the present state of the social exclusion of the young, factors related to social exclusion such as education, life management and the possibility to inherit the disadvantages of the child's social environment. The theoretical part also discusses topics such as earlier preventive measures, the concept of Säänttis and the significance of having a hobby in youth. The definitions of multi-professionalism, challenges and advantages of networking, service providers and methods of youth work are also discussed in the theoretical part of the thesis.

The thesis was executed as an online inquiry via E-lomake program to 49 collaborating professionals between December 2017 and January 2018. Within participants there were professionals from the city of Pori child care, family care, services for the disabled, schools and youth centers and one independent organization. The results were overall positive – most of the collaborative professionals were pleased with collaboration with Säänttis and felt it had benefitted the client, themselves or the organisation they worked for. Collaboration described as important and meaningful and the participants were eager to continue working together in the future. Working with the young in small groups were thought to help clients in aspects meeting formally with professionals couldn't. One in four of the participants had had some sort of difficulties within networking. Ideas for improving Säänttis included taking parents more in to planning and carrying out Säänttis and increasing the amount of time and collaboration.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	NUORTEN SYRJÄYTYMINEN	7
2.1	Syrjäytyminen käsitteenä ja lukuina	7
2.2	Ehkäiseviä tekijöitä rakentamassa	10
3	MONIAMMATILLISUUS JA VERKOSTYÖ.....	13
3.1	Moniammatillisuudesta yleisesti.....	13
3.2	Moniammatillisuuden haasteet	16
3.3	Moniammatillisuuden vahvuudet.....	19
4	NUORISOTYÖ JA SÄNTTIS-TOIMINTA	21
4.1	Nuorisotyö toimintamuotona	21
4.2	Nuorisotyön ja ryhmätoiminnan tavoitteet	22
4.3	Nuorisotyön toimijat	23
5	VERKKOKYSELYN TOTEUTTAMINEN.....	25
5.1	Kyselyn ideointi ja luominen	25
5.2	Likert-asteikko	26
5.3	Kyselyn rakenne.....	26
6	TULOKSET	27
6.1	Tietoa kyselyyn vastanneista	27
6.2	Asiakkaan hyötyminen ammattilaisen silmin	29
6.3	Yhteistyötä tekevän organisaation kokemat hyödyt	32
6.4	Yhteistyötä tekevän ammattilaisen kokemat hyödyt	35
6.5	Haasteet yhteistyössä	38
6.6	Kehitysideat yhteistyölle ja toiminnalle.....	40
6.7	Tulevaisuuden Sänttis	42
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	43
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, millaista hyötyä moniammatillisesta Sänttis-toimintatavasta on ollut Otsolan nuorisotyön työntekijöiden yhteistyökumppaneille sekä yhteistyötä tekeville organisaatioille ja miten he kehittäisivät toimintaan liittyvää yhteistyötä. Opinnäytetyöhön liittyvä tutkimus on osittain määrällinen ja osittain laadullinen kysely, joka toteutettiin verkkokyselynä Otsolan nuorisotyön Sänttis-työntekijöiden yhteistyökumppaneille. Tutkimuksen vastausten avulla voidaan esittää rahoitajille, yhteistyökumppaneille sekä työntekijöille tuloksia ja kokemuksia, jotka kertovat toimintamallin onnistumisesta sekä kehitystarpeista. Yhteistyökumppaneiden ajatusten, toiveiden ja kehittämisideoiden esiin tuominen on tärkeää Otsolan nuorisotyölle, jotta toimintamallin kehittäminen edelleen mahdollistuu. Yhteistyökumppaneiden mielipiteiden huomioimisella voidaan kehittää yhteistyötä sujuvammaksi, molempia osapuolia enemmän hyödyttäväksi ja välttää turhaa päällekkäistä työtä.

Opinnäytetyön toteutuksen yhteistyökumppanina toimii Otsolan nuorisotyö, joka on osa Otsolan Kannatusyhdistys ry:tä. Opinnäytetyö kohdistuu vain Sänttis-toimintaan ja sen kehittämiseen. Kyseinen toimintamalli on kehitetty Otsolan nuorisotyössä ja esimerkiksi valtakunnallista tutkimusta aiheesta ei ole saatavilla. Tällä hetkellä toimintamallia toteutetaan Porissa. Toimintamallin sisällä tutkimus kohdistuu nimenomaan vain yhteistyökumppaneihin – eri alojen ammattilaisiin, jotka ovat kytköksissä toimintaan jollakin tavalla. Tutkimuksesta hyötyvät välittömästi sekä Otsolan nuorisotyö, että välillisesti heidän yhteistyökumppaninsa ja asiakkaansa.

Keskeisinä käsitteinä opinnäytetyössäni ovat nuorisotyö, verkostotyö, moniammatillisuus, Sänttis-toiminta sekä syrjäytyminen. Sänttis-toiminta on Otsolan nuorisotyön kehittämä ryhmätyöskentelyn ja yksilöohjauksen toimintamalli 10–16 -vuotiaiden lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Moniammatillista verkostotyötä tarkastellaan nuorisotyön ja etenkin Sänttis-toimintamallin näkökulmasta. Nuorisotyö, verkostotyö ja moniammatillisuus sekä syrjäytyminen ovat niin laajoja teemoja, että keskityn niihin tutkimuksessani vain Sänttis-toimintamallin kautta, vaikka teoriaosuudessa käsitteelenkin niitä myös laajempina kokonaisuutena. Opinnäytetyössäni käytän materi-

aalina ajankohtaista kirjallisuutta verkostotyöstä, moniammatillisuudesta ja nuorisotyöstä. Tämän lisäksi toimintamallin analysoinnissa käytän tukena Otsolan nuorisotyön Sänttis-projektin loppuraporttia toteutusvuosilta 2012 – 2016. Oman tutkimukseni kehittämässä ja sen tuomien tulosten tulkinnassa käytän apuna myös vuosittain toteutettuja kyselyjä Otsolan nuorisotyön yhteistyökumppaneille.

Opintojeni alusta lähtien olen ollut kiinnostunut nuorisotyöstä ja vahvasti nuoriin liittyvistä ilmiöistä kuten syrjäytymisestä, päihteiden käytöstä sekä psyykkisistä ongelmista. Opinnoissani olen syventynyt lastensuojeluun, perhetyöhön ja nuorisokasvatukseen. Harjoittelujaksoni nuorten ja lasten parissa niin järjestöissä, nuorisotiloilla sekä lastensuojelun yksiköissä sekä työkokemukseni lasten ja nuorten parissa erityisliikunnan ohjaajana, kesäleikkikenttä- sekä koulunkäyntiohjaajana ja sijaisena lastensuojelussa tukevat koulutukseeni sisältyviä syventäviä opintojani. Työn ja harjoittelun kautta olen päässyt näkemään onnistuneen varhaisen tuen ja syrjäytymisen ehkäisemisen merkityksen, moniammatillisuuden vahvuudet sekä pitkäaikaisen harrastusten eheyttävän vaikutuksen. Uskon, että moniammatillisten työyhteisöjen hahmottaminen sekä verkostojen tunteminen opettavat minua tulevaisuudessa auttamaan asiakkaitani paremmin ja lisäävät ammatillista itsevarmuuttani.

Opinnäytetyön tulokset esitetään yhteistyötahon tiloissa kevään 2018 aikana. Paikalle kutsutaan Sänttis-toimintaan osallistuvat työntekijät ja myös tutkimukseen osallistuneita yhteistyökumppaneita. Tutkimuksen tulokset auttavat Sänttiksien työntekijöitä kehittämään omaa toimintaansa ja sujuvoittamaan yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa. Tutkimuksen avulla voidaan myös osoittaa toimintamallin vahvuuksia ja hyötyjä. Tulokset ovat tärkeitä myös rahoittajille ja niiden avulla voidaan vähentää mahdollisesti ilmennyttä päällekkäistä työtä. Opinnäytetyöstä jätetään kopio Otsolan nuorisotyön johtajalle, jotta sitä voidaan hyödyntää myös myöhemmin. Otsolassa opinnäytetyötä voidaan hyödyntää esimerkiksi tulevien opinnäytetöiden materiaalina, toiminnan kehittämässä ja perehdytyksessä. Opinnäytetyöstä tehdään julkaisu myös internetosoitteeseen www.Theseus.fi.

2 NUORTEN SYRJÄYTYMINEN

2.1 Syrjäytyminen käsitteenä ja lukuina

Tutkimusten mukaan tällä hetkellä Suomessa on lähes 70000 syrjäytynyttä alle 30-vuotiasta nuorta. Näiden nuorten koulutuspolut ovat katkenneet ja he ovat työmarkkinoiden ulkopuolella – suurin osa pysyvästi. Rakenteellinen ongelma alkoi 1990-luvun talouskriisistä ja on jatkunut 2000-luvulla nousuun lähteneestä taloudesta huolimatta. Vaikka syrjäytyneiden määrä on kokonaisuudessaan vähemmän kuin pahimpina taloudellisina aikoina 1990-luvulla (korkeimmillaan jopa yli 91000 henkilöä), on määrä silti huolestuttava ja yhteiskuntaa taloudellisesti sekä inhimillisesti kuormittava. Viimeisen taantuman myötä etenkin syrjäytyneiden poikien määrä on kasvanut ja heidän asemansa yhteiskunnassa on heikentynyt. (Me-säätiön www-sivut 2017, Teittinen 2017.) Vuonna 2016 julkaistun OECD:n raportin mukaan joka viides suomalainen nuori mies oli tutkimuksen hetkellä ulkona koulutuksesta, työstä tai työelämän harjoittelusta. Tämän tutkimuksen mukaan Suomessa vuonna 2016 kokonaisuudessaan 13,2 % 15–29-vuotiaista oli kokonaan ulkona koulutuksesta sekä työelämästä. Kun ikävuodet rajataan kapeammin vain vuosiin 20–24, luku nousee 17,4 %:iin. Varusmiehet eivät kuulu tähän miesjoukkoon. Kuluvana viimeisenä vuosikymmenenä tähän ihmisryhmään kuuluvien nuorten osuus on kasvanut lähes kymmenen prosenttiyksikköä, joskin naisten syrjäytyminen ei ole lisääntynyt samassa mittakaavassa kuin miesten. (Toivonen & Valtonen 2016, OECD 2017, 306–316.)

Tuoreen suomalaisen verkkotutkimuksen mukaan kaksi prosenttia vastaajista sai erittäin matalia lukuja sosiaalisen pääoman analyysissä - näillä vastanneilla ei ole juuri-kaan ystävyys-suhteita eikä vapaa-ajan harrastuksia. Tätä kahta prosenttia luonnehdittiin ihmisryhmäksi, joka on vaarassa syrjäytyä yhteiskunnassa. Tutkimustulosten alueellinen analyysi paljasti, että matalin sosiaalinen pääoma on Satakunnassa, Lapissa ja Pohjois-Karjalassa. (Kuikka 2018, 13.) Sosiaalinen huono-osaisuus linkittyy vahvasti terveydelliseen huono-osaisuuteen, joka ilmenee tyytymättömyytenä omaan fyysiseen sekä psyykkiseen terveyteen. Kun tähän yhdistetään taloudellinen huono-osaisuus, voivat seuraukset olla vakavat. Pirstaloitunut palvelujärjestelmä jättää avuntarvitsijalle

suuren vastuun palveluiden saamisessa, mikä vaikeuttaa poispääsyä tilanteesta. (Paavilainen 2017.) Matalan sosiaalisen pääoman kasautuminen tietyille maantieteellisille alueille antaa osviittaa siihen, millä alueilla syrjäytymistä ennaltaehkäisevää ja korjaavaa työskentelyä tulisi entisestään lisätä sekä kehittää.

Nämä luvut syrjäytyneistä nuorista kertovat huolestuttavaa totuutta nuorten yhteiskunnallisen aseman erojen kasvusta, huono-osaisuuden lisääntymisestä sekä syrjäytymistä ehkäisevän toiminnan kasvavasta tarpeesta. Voidaankin vakavasti pohtia, onko nuorisotakuu onnistunut tavoitteessaan tarjota kaikille alle 30-vuotiaille nuorille työ-, työkokeilu- opiskelu, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi ilmoittautumisesta (Opetus- ja kulttuuriministeriö n.d.). Vaikka nuorisotakuun tavoitteet kuulostavat lupaavilta, palvelujen ulkopuolelle on mahdollista jäädä ilman työttömäksi ilmoittautumista TE-toimistoon. Vastuu siirtyy avuntarvitsijalle itselleen, mikä lisää työtä muutenkin haastavassa tilanteessa. Tämä palvelujen piiristä putoava nuorten joukko on vaarassa jäädä ilman koulutusta tai työtä, kohdata toimeentulo-ongelmia sekä syrjäytyä yhteiskunnasta pitkäaikaisesti.

Syrjäytymisen riskitekijöitä ovat ennen kaikkea matala koulutus tai koulutuksen puute kokonaan, pitkäaikainen työttömyys sekä toimeentulo-ongelmat. Myös mielenterveys- ja päihdeongelmat lisäävät riskiä syrjäytyä. Toisaalta koulutuksen ollessa merkittävä tulevaisuuden hyvinvointia lisäävä tekijä, on myös mahdollista, että koulu lisää pahoinvointia – kiusatuksi tuleminen koulussa vaikuttaa suuresti tulevaisuuden koulutuspolkuihin ja on hyvinvoinnin kehityksen riskitekijä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b). Samalla tavalla kuin suurempi osuus syrjäytyneistä nuorista on poikia, myös koulukiusaamisen uhri on useammin poika kuin tyttö (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2017). Alttius syrjäytyä kasvaa erityisesti elämän taitoskohdissa, jossa tapahtuu suuria muutoksia. Koulun, korkeamman asteen opiskelun, työsuhteen tai parisuhteen päättymisen tarkoittaa vääjäämättä suurta muutosta arjessa, mikä voi heikentää hallinnan tunnetta. (STM n.d.) Peruskoulutuksen varaan jääminen, työ- ja opiskelupaikan ulkopuolelle jäämisen seurauksena on yhteydessä rikollisuuden todennäköisyyteen etenkin nuorten ikäryhmässä. Mitä vakavampaa väkivaltaa, sitä syrjäytyneempiä ovat tekijät ja uhrin. Monesti väkivaltaan linkittyy myös jonkinlainen päihdeongelma. Vaikka suurin osa pelkän peruskoulun käynneistä ei syyllisty väkivaltaan tai

ajaudu päihdeongelmiin, on riski syrjäytyä selvästi suurempi kuin korkeammin koulutetuilla. (Suomen Mielenterveysseura 2015.)

Sänttis-pienryhmätoiminnalla pyritään vaikuttamaan elämänhallintaan liittyviin tekijöihin, jotka liittyvät vahvasti syrjäytymiseen. Nuorilla etenkin terveydelliset ongelmat, sosiaalisten suhteiden puuttuminen sekä putoaminen yhteiskunnallisesta vaikutamisesta ovat keskeisiä osa-alueita. Usein nuorilla nämä eri syrjäytymiselle altistavat tekijät ketjuuntuvat tai esiintyvät päällekkäin. Kuitenkin nuorilta itseltään kysyttäessä tärkeimpiä syrjäytymiseen johtavia syitä, he usein vastaavat keskeisimpänä tekijänä ystävien puutteen. Vaikeudet vain tietyllä elämänalueella eivät kuitenkaan yksinään vielä johda syrjäytymiseen tai yleensä horjuta elämänhallintaa. Huono-osaisuuden kasautuminen voidaan nähdä etenevänä prosessina, johon liittyy niin kulttuurisia, terveydellisiä, sosiaalisia kuin taloudellisiakin tekijöitä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016a.)

Myös vanhempien sosiaalinen asema ja muut perhetekijät vaikuttavat tutkitusti suuresti perheen lasten koulutukseen ja tulevaisuuden hyvinvointiin. Lapsuuden perhetekijät ja ylisukupolven ylettävät ongelmat vaikuttavat muun muassa koulutusurien valintaan ja sitä kautta toimeentuloon, elintapoihin sekä muihin terveyden ongelmiin. Myös lapsuudessa opitut sosiaaliset tavat sekä taidot, perhemallit ja tavat suhtautua vastoinkäymisiin heijastuvat nuorten tulevaisuuteen. Vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat lisäävät lasten riskiä sairastua osittain genetiikan kautta, mutta myös niiden vaikutukset perheen ihmissuhteisiin ja vuorovaikutukseen heijastuvat lasten mielenterveyteen. Lapsilla, joiden vanhemmilla on ollut mielenterveysongelmia, mielenterveyshäiriöt alkavat yleensä varhaisemmin, ovat vakavampia, kestävät pidempään ja sisältävät todennäköisemmin useita mielenterveysongelmien muotoja verrattuna lapsiin, joiden vanhemmat ovat olleet terveitä. Perhettä kohtaavia vaikeuksia, joilla on vaikutusta lasten tulevaisuuteen ovat tutkimusten mukaan esimerkiksi työttömyys, toimeentulovaikeudet, asumisen ongelmat, mielenterveys- ja päihdeongelmat, muut terveydelliset ongelmat, väkivalta ja huolenpidon laiminlyönti sekä vanhempien väliset konfliktit, riidat ja avioero. Yksittäiset vastoinkäymiset eivät välttämättä vielä johda syrjäytymiseen ja lasten tulevaisuuden ongelmiin, mutta kasautuessaan ne saattavat aiheuttaa kauaskantoisia, useisiin sukupolviin heijastuvia vaikutuksia. (Myrskylä 2012, 7-8; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2016b; Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

2016d.) Sääntis-toimintamallilla pyritään osallistamaan juuri tällaisia heikommassa asemassa olevien lasten ja nuorten vanhempia sekä isovanhempia, jotta vaikutukset ulottuisivat myös yksilöä syvemmälle nuoren elämässä. Myös vanhempien vertaistuen mahdollistaminen on yksi Sääntis-toiminnan osatavoitteista. (Erkko ym. 2016, 11.)

2.2 Ehkäiseviä tekijöitä rakentamassa

YK:n lasten oikeuksien yleissopimus edellyttää, että lapselle annetaan oikeus vapaa-aikaan, leikkimiseen, virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Sopimuksen allekirjoittaneet valtiot ovat sitoutuneet tarjoamaan kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet kulttuuri-, taide-, virkistys- ja vapaa-ajantoi-
 mintoihin muun muassa varallisuudesta tai vanhempien asemasta riippumatta. (YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista 31 artikla.) Sääntis-pienryhmätoimintana on suunnattu juuri etenkin heikommassa asemassa oleville lapsille ja nuorille. Toiminnan tavoitteena on muun muassa kehittää koulunkäyntiä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevia pienryhmiä, luoda toimintatapoja, joilla lapset ja nuoret motivoituvat huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan, antaa nuorille mahdollisuus osallistua sekä samalla akti-
 voida vanhempia ja isovanhempia toimimaan yhdessä lasten ja nuorten kanssa. (Erkko ym. 2016, 11.) Terveelliset elämäntavat, koulutus, hyvät ihmissuhteet, harrastusmahdollisuudet, oikea-aikainen puuttuminen sekä kokemus omasta pärjäämisestä ovat todistetusti syrjäytymiseltä suojaavia tekijöitä (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016b). Uusia, hallintorajat ylittäviä toimintamalleja kehitetään jatkuvasti syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Erilaisilla lapsiin ja nuoriin kohdistuvilla hankkeilla pyritään vaikuttamaan esimerkiksi koulutuksen ja työllistymisen edistämiseen, mielenterveyden kohen-
 tamiseen ja harrastustoiminnan mahdollistamiseen (Me-säätiön www-sivut n.d.a).

Toimintamuotoja ja velvoitteita nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä korjaamiseksi on vuosien aikana kertynyt useita. Tunnetuimpia aihealueeseen liittyviä käsitteitä lienevät etsivä nuorisotyö, työpajatoiminta sekä jo aiemmin mainittu nuorisotakuu. Etsivän nuorisotyön asiakkaina toimivat tuen tarpeessa olevat nuoret, jotka ovat koulutuksen ja työn ulkopuolella. Työn tavoitteena on auttaa ja opastaa nuori häntä hyödyttävien palvelujen sekä koulutuksen tai työn piiriin. Osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen ja sujuvaan yhteistyöhön nuoren kanssa, minkä tavoitteena on tukea

kasvua, itsenäistymistä sekä osallisuutta. Etsivän nuorisotyön ammattilaiset auttavat ja opastavat arjen hallinnassa sekä tulevaisuuden suunnittelussa. Toimintaa voidaan toteuttaa asiakkaan kotona, nuorten omissa ympäristöissä tai instituutioissa kuten kouluissa tai vapaa-ajan keskuksissa tai niiden välityksellä. (Nuorisolaki 1285/2016, 10 §; Porin kaupungin www-sivut n.d.; Puuronen 2014, 14.) Työpajatoiminnan tavoitteena on henkilökohtaisen valmennuksen ja siihen liittyvän suunnitelman avulla parantaa valmiuksia koulutukseen, suorittaa keskeytyneet opinnot loppuun, päästä työmarkkinoille tai tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Toiminnalla pyritään edistämään nuoren arjenhallintataitoja sekä kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskuntaan. Työpajan yhteisöllisessä ympäristössä nuori oppii tekemällä ja samalla kartuttaa työyhteisöosaamista. Työpajatoiminnan valmennus perustuu työn tekemiseen tai työtoimintaan riippuen asiakkaan mahdollisuuksista. (Nuorisolaki 1285/2016, 13 §; Valtakunnallinen työpajayhdistys ry n.d.)

Opinnäytetyössäni keskiössä oleva Sänttis-toimintamalli on luotu 10–16-vuotiaiden lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Projektin loppuraportissa on tarkka määrittely Sänttis-toiminnan kohderyhmästä ja siihen kuuluvat muun muassa itsetuntontaan heikot, sosiaalista vahvistamista tarvitsevat lapset ja nuoret; ikätovereistaan syrjään jääneet lapset ja nuoret (esimerkiksi yksinäiset, toisen alueen koulua käyvät); lapset ja nuoret, joiden perheen vaikea tilanne on taustalla heidän vaikeuksiinsa kuulua ryhmään sekä lapset ja nuoret, joilla ei ole säännöllistä harrastusta tai ohjattua ryhmää johon kuulua. (Erkko ym. 2016, 12.) Juuri tällaisia osallistujaryhmiä tukemalla voidaan ehkäistä syrjäytymiseen johtavaa negatiivista kierrettä ja huono-osaisuuden kasaantumista jo varhaisessa vaiheessa. Mitä aikaisemmassa vaiheessa elämänkaarta suojaavat tekijät tavoittavat lapsen, sitä todennäköisemmin niistä on hyötyä. Elämönhallintaa heikentävien tekijöiden kasaantumisen ehkäiseminen pitkäjänteisellä toiminnalla nuoruudesta lähtien on olennaista ehkäistäessä myös aikuisiällä jatkuvaa yhteiskunnasta syrjäytymistä. Haasteellisen kohderyhmän osallistaminen, aktivointi sekä sitouttaminen toimintaan edellyttävät ammattilaisilta vahvaa osaamista sekä jatkuvaa motivointia. Syrjäytymisvaarassa olevan nuoren saaminen paikalle saattaa itsessään olla jo suuri onnistumisen askel.

Sänttis-toiminnan ympärillä toimiva moniammatillinen yhteistyö antaa asiakkaalleen vahvaa tukea monella eri osa-alueella. Yhteistyökumppani on usein havainnut asiakkaassaan tarpeen elämänhallintaa ja sosiaalisia taitoja tukevalle pienryhmätoiminnalle, minkä seurauksena asiakkaan tukiverkoston on tullut vähintään yksi nuorisotyön ammattilainen lisää. Sujuva ammattilaisten verkostotyö mahdollistaa syrjäytymisvaarassa olevan kohderyhmän tehokkaammin sekä pystyy tukemaan nuoren osallistumista ja kiinnittymistä toimintaan entistään paremmin (Erkko ym. 2016, 15).

Harrastuksilla on tunnetusti eheyttävä ja itsetuntoa kohottava vaikutus. Harrastuksissa yhdistyvät muun muassa itsensä kehittäminen, unelmien toteuttaminen, vahvuuksien löytäminen, mielekäs vapaa-ajan viettäminen sekä kaverisuhteiden luominen ja ylläpitäminen. Lapsen ja aikuisen välinen turvallinen sekä kumpaakin kehittävä vuorovaikutus on olennaisessa osassa etenkin pienryhmätoimintaa, jossa osallistujia on vain vähän ja aikuiset ovat sosiaali- tai terveysalan ammattilaisia. Harrastukset voivat turvata lapsen tervettä kasvua, ehkäistä syrjäytymistä ja jopa olla keino auttaa jo syrjäytyneitä nuoria. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 5; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2016b.) Harrastamisella voidaan tukea ominaisuuksia kuten harkitsevuutta, huumorintajuja, empatiakykyä, rohkeutta kokeilla uusia asioita tai kykyä heittäytyä. Kehityksen kannalta lapsen tai nuoren lahjakkuudella ei ole merkitystä, jos tunne-elämän kehittymättömyys haittaa kykyjen ottamista käyttöön. Taidot kuten sinnikkyys, luovuus, kyky sietää pettymyksiä sekä omien tunteiden säätely ovat asioita, joita opitaan terveessä ja turvallisessa vuorovaikutuksessa. Harrastuksilla tähdätään yleensä lapsen vahvuuksien tukemiseen, vaikka enemmän hyötyä saattaisikin olla vielä kehitystä vaativien ominaisuuksien, ”heikkouksien” tukemisessa ja kehittämisessä. (Rantala 2009.) Kaikkien harrastusten ei tarvitse eikä kuulu tähdätä maailman huipuksi, vaikka monesti mielikuva onnistuneesta harrastamisesta on juuri sellainen. Kilpavarustelu alkaa jo lapsuusiällä ja monesti jääkiekkoa, taitoluistelua tai ratsastusta harrastavat lapset ovat perheistä, joissa lapsella on vahvemmat taloudelliset lähtökohdat kasvuun ja kehitykseen. Jokaisella lapsella tulisi kuitenkin olla mahdollisuus harrastaa perheen varallisuudesta tai kehitystasosta riippumatta. Kaikilla lapsilla ei kuitenkaan ole erityisiä mielenkiinnon kohteita tai taitoja ja on tärkeää, että harrastaminen lähtee lapsen omasta halusta eikä vanhemman tarpeesta toteuttaa omia unelmiaan lapsen kautta.

3 MONIAMMATILLISUUS JA VERKOSTYÖ

3.1 Moniammatillisuudesta yleisesti

Moniammatillisuus on laaja käsite, jolle vakiintunutta tai yksiselitteistä määritelmää ei ole vielä löytynyt. Selkeän määritelmän puuttumisesta huolimatta uudistettu nuorisolaki (1285/2016) kuitenkin edellyttää, että kunnalla on oltava yhteistyöryhmä, joka kehittää paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön suunnittelua ja toimeenpanoa. Lain mukaan tämän ryhmän tulee myös toimia yhteistyössä paikallisten nuorisopalveluja tuottavien järjestöjen, seurakuntien ja yhteisöjen kanssa. Tavoitteena on muun muassa edistää palvelujen yhteensovittamista sekä yhteistyötä nuorisotoiminnan toteuttamiseksi. (Nuorisolaki 1285/2016, 9 §.) Moniammatillista yhteistyötä siis edellytetään palveluiden sujuvoittamiseksi ja sen hyvät puolet on havaittu myös päättävillä tahoilla. Tällä hetkellä hallituksen LAPE-kärkihankkeen tarkoituksena onkin uudistaa lapsi- ja perhepalveluiden sirpaloitunut palvelujärjestelmä ja muodostaa siitä yksi, hallintorajat ylittävä kokonaisuus vuoteen 2019 mennessä. Painopistettä siirretään entistä enemmän ehkäisevän sekä varhaisen tuen ja hoidon palveluihin tämänhetkisten korjaavien palveluiden sijasta. Tavoitteen toteuttamiseksi ei riitä yhteistyö pelkästään sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisten kesken, vaan näkökulmaa laajennetaan varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toisen asteen koulutukseen, nuorisotyöhön sekä harrastustoimintaan. Tällaisen laajamittaisen uudistuksen onnistuminen edellyttää yhteistyötä ja vuoropuhelua eri ammattikuntien ja -ryhmien välillä. LAPE:n kehitysmallin ytimessä on tiimityö, monialainen yhteistyö, perheterapeuttinen lähestymistapa sekä ehkäisevät palvelut, joilla rakennetaan pitkäkestoista hyvinvointia. (Kettunen 2017, 8-10, STM 2016a.) Sänttis-toiminta on ehkäisevänä toimintamuotona osa nuorisotyötä ja harrastustoimintaa, joiden merkitys tulee lähitulevaisuudessa kasvamaan entisestään. Palveluiden yksityistäminen saattaa lisätä samasta asiakaskunnasta kilpailevaa toimintaa, minkä vuoksi vakiinnutetut ja hyviksi todetut toimintamallit ovat ensisijaisen tärkeitä.

Monesti moniammatillisuudesta puhutaan termeillä moniasiantuntijuus, moniammatilliset tiimit sekä verkostot, poikkitieteelliset työryhmät tai jaettu asiantuntijuus. Kaikkia määritelmiä yhdistää kuitenkin sama ajatus siitä, että yhdessä eri alojen ja tahojen

ammattilaiset työskentelevät löytääkseen ”moninäkökulmaisuuden” käsiteltävään asiaan. Moniammatillisessa työskentelyssä tietoa, osaamista, valtaa ja mahdollisesti jopa resursseja jaetaan yhteiseen käyttöön. (Koskela 2013.) Tällainen työskentelytapa antaa työntekijälle paljon mahdollisuuksia kehittyä, mutta edellyttää hyviä yhteistyötaitoja, kykyä arvioida omaa toimintaa kriittisesti sekä ottaa vastaan palautetta ja ennen kaikkea pyrkimystä vastavuoroiseen dialogiin. Saukkonen (2009, 10) kuvailee moniammatillista ammattitaitoa muun muassa kyvyksi ymmärtää oman ammattitaidon rajat, mistä oman alan osaaminen alkaa ja mihin se päättyy. Tämän lisäksi ammattilaisella tulee olla tarpeeksi hyvät vuorovaikutustaidot yhteistyöverkoston synnyttämiseksi ja ylläpitämiseksi. Tärkeää on myös, ettei työn ydin ja tavoite huku moniammatillisiin kuvioihin ja prosesseihin. Teoksessa Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö (2011, 138–139) kuvataan onnistuneen yhteistyön edellytyksiksi muun muassa nuorten tarpeiden ja osallisuuden toteutumisen, toimijoiden välisen luottamuksen, henkilöiden ja toimintakäytäntöjen tuntemisen, toimijoiden ja asiakkaiden kunnioittamisen, yhteiset pelisäännöt ja tulevaisuuden näkymät, positiivisen tahtotilan ja yhteistyön mielekkyyden sekä kykenemisen kriittiseen dialogiin. Pitkäjänteinen yhteistyö vaatii kaikilta osapuolilta aikaa, kehittämistä ja sen pitää tuloksellisesti tukea nuorten kasvua ja kehitystä. Haasteellinen yhteistyö tuo onnistuessaan kuitenkin hienoja tuloksia ja on antoisaa kaikille osapuolille.

Moniammatillinen toiminta voi olla sekä organisaation sisäistä, että ulkoista toimintaa riippuen siitä, kenen kanssa tietoa ja osaamista jaetaan. Sisäisen moniammatillisuus ilmenee esimerkiksi kouluympäristössä selkeästi – samassa tilassa, samojen asiakkaiden kanssa ja samoihin tavoitteisiin tähdäten työyhteisössä työskentelee useita eri alan ammattilaisia. Kun yhteistyö ylittää oman organisaation rajat eikä kyse ole yhden työyhteisön sisäisestä, monien eri ammattiryhmien edustajien yhteistyöstä yhteisen tavoitteen toteuttamiseksi, voidaan puhua ulkoisesta moniammatillisuudesta. Yksinkertaisimmillaan yleensä tällaisessa ulkoisen moniammatillisuuden tilanteessa monialainen asiantuntijuus on kehitetty vastaamaan yhden asiakkaan tarpeisiin tai ongelmiin. Sosiaali- ja terveysalalla yleiseksi muodostuneet verkostokokoukset ovat hyvä esimerkki tällaisesta yhden asiakkaan tilanteeseen keskittyvästä toimintatavasta. Laajemmin ulkoista moniammatillisuutta voidaan toteuttaa esimerkiksi erilaisilla hallintorajat ylittävillä toimintamalleilla. (Sauristo & Parikka 2014.) Sänttis pienryhmätoimintana

on erinomainen esimerkki ulkoisesta moniammatillisuudesta, jonka tavoitteena on vaikuttaa useamman asiakkaan tilanteeseen samanaikaisesti käyttäen molempien sekä ryhmä- että yksilöohjauksen vahvuuksia.

Moniammatillinen yhteistyö lisääntyy jatkuvasti sosiaali- ja terveysalalla, kun asiakkaan haasteet ulottuvat useammalle elämän osa-alueelle. Esimerkiksi työttömyyden rinnalla saattaa esiintyä koulutuksen keskeytyminen, yksinäisyys sekä sosiaalisten verkostojen ja harrastusten puuttuminen, hoitamattomia fyysisiä ja psyykkisiä ongelmia, päihteiden käyttöä tai velkaantumiskierre. Tällaisen asiakkaan hoitaminen yhden ammattilaisen voimin on uuvuttavaa sekä yleensä mahdotonta, minkä vuoksi todennäköisesti asiakkaalle syntyykin niin kutsuttu moniasiakkuus. Yhä haasteellisemmat asiakastapaukset edellyttävät ammattilaisten verkostoitumista parhaan hoidon ja kuntoutuksen takaamiseksi. Verkostoituminen ei tapahdu kuitenkaan itsestään tai vahingossa, eikä tavoitteellista moniammatillista verkostotyötä synny vain laittamalla työntekijöitä yhteiseen tilaan. Onnistunutta moniammatillista verkostotyötä edesauttaa työntekijöiden koulutus moniammatilliseen työtapaan. Tällainen koulutus voisi tulevaisuudessa tuoda vuorovaikutusosaamista sekä selkeyttää työntekijän roolia verkostossa ilman, että tämä tuntee omaa ammatillisuuttaan tai valtaansa uhatuksi. (Koskela 2013; Saukonen 2009, 35; Sauristo & Parikka 2014.) Kehittämällä koulutusta voidaan auttaa sosiaali- ja terveysalan opiskelijoita tunnistamaan ammatillisia identiteettejä sekä stereotyyppioita, jotka heijastuvat niin koulutukseen kuin työelämäänkin. Lisäämällä tunteista toisista ammateista ja selkiyttämällä omaa ammatti-identiteettiä voidaan tulevaisuudessa luoda entistäkin toimivampaa moniammatillista yhteistyötä ja vähentää ristiriitoja. Esimerkiksi tutoroinnilla voidaan tarjota sitä tukea ja suunnittelua, jota yhteinen koulutus vaatii onnistuakseen. (Isoherranen 2005, 155-156.) Moniammatillisen toiminnan onnistuminen edellyttää myös yhteistä tavoitetta tai tarkoitusta. Tämän vuoksi asiantuntijaryhmät on muodostettu yleensä yhden asiakkaan tarpeiden ympärille tai esimerkiksi jonkin projektin kehittämiseksi - ilman selkeää tarkoitusta ryhmän tulokset ja tuotokset tuskin olisivat kovinkaan suuria.

Verkosto-käsitteellä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan kaikkia niitä erillisiä yhteistyökumppaneita, joiden kanssa yhteistyötä voidaan tarvittaessa toteuttaa. Näiden verkostoon kuuluvien eri toimijoiden kanssa yhteistyötä voidaan tehdä vain tapauskohtaisesti tai säännöllisesti joko yhden tai useamman toimijan kanssa yhtäaikaaisesti tarpeesta

riippuen. Verkosto muodostuu yksiköistä, erilaisista toimijoista, joita erilaiset vaatimukset ja siteet yhdistävät. Toimijat voivat olla esimerkiksi yksittäisiä ihmisiä, uskonnollisia yhteisöjä tai perheitä, organisaatioita tai suurimmillaan valtioita. Tämä käyttämäni verkoston käsite mukailee yleisen verkostokäsitteen teoriaa, jossa kaikki sosiaaliset organisaatiot, niin viralliset kuin epävirallisetkin, ovat verkostoja. (Miettinen ym. 2006, 8.) Koska opinnäytetyöni keskittyy nimenomaan ammattilaisten väliseen yhteistyöhön toimintamallin ympärillä, rajaan verkostot ammattilaisista muodostuneisiin linkkeihin ja muut asiakkaan verkostot jäävät tutkimuksen ulkopuolelle.

3.2 Moniammatillisuuden haasteet

Suurista mahdollisuuksista huolimatta verkostotyöllä on myös haasteita, jotka saavat alkunsa moniammatillisuudesta. Seikkula ja Arnkil (2009, 33) määrittelevät neljä oletusta suurimmista haasteista onnistuneelle moniammatilliselle verkostotyölle: ensimmäinen oletus haasteesta on tarve kilpailla työntekijöiden kesken siitä, kuka on pätevin määrittämään ongelman. Toinen haaste on tarve määrittää yhteinen ongelma, jota yleensä todellisuudessa on mahdotonta löytää. Etenkin nykypäivänä, kun asiakkaiden ongelmat ulottuvat yhä useammille elämänalueille, on monesti yhteinen näkökulma ongelmien lähtökohdasta eri alan ammattilaisilla ristiriidassa. Yhteistyössä käsiteltävät ongelmat näyttäytyvät ammattilaiselle automaattisesti hänen oman työnsä ja perustehtävänsä näkökulmasta. Kolmantena haasteena on sitoutuminen toimintaan, mikä pahimmillaan voi jättää yhteisen asiakkaan ”ei kenenkään” asiakkaaksi. Neljäs haaste on työntekijöiden tapa toistaa vuorovaikutuskuvioita, joita he käyttävät asiakastyössään. Ahola (2011, 139) mainitsee moniammatillisuuden haasteiksi muun muassa vaikutusten arvioinnin vaikeuden, liian monen paikallisen yhteistyöryhmän muodostamisen ja ryhmien välisen heikon kommunikoinnin, vastuun tiedonkulusta sekä nuorten ohjaamisesta ja moniammatillisuuden toteutumisen vain ruohonjuuritasolla. Monialaista yhteistyötä tarvitaan myös valtion korkeammilla tasoilla ministeriöiden kesken, eikä pelkästään kasvokkain asiakkaiden kanssa työskenneltäessä. Haasteen luo myös kansalaisjärjestöjen, yhteisöjen, vapaaehtoisten sekä vertaistoiminnan mukaan saaminen, sillä pelkkä viranomaisyhteistyö ei luo riittäviä puitteita nuorten hyvinvoinnille. Toroskan (2007, 85) mukaan asiantuntijaryhmä voi pahimmillaan johtaa kiistelyyn

siitä kuka maksaa ja mitä. Jäykät, muodolliset ja oman organisaation etuja tavoittelevat verkostotapaamiset estävät dialogista ja aitoa yhteistyötä muodostumasta.

”Ei kenenkään asiakas” ja vastuunottamisen välttely ovat ongelmia, jotka vahingoittavat koko ryhmää ja samalla asiakkaita, joita sen mahdollisesti pitäisi palvella. Toinen olennainen vastuukysymys ryhmässä on se, kenellä ryhmässä on vastuu ryhmän toiminnasta ja tuloksista. Ilman ryhmän kokoonkutsujaa ja vetäjää toiminta saattaa pahimmillaan hajota tai ”unohtua”. Hyvä ryhmänjohtajuus antaa aikaa ja tilaa yhteistyön kehittämiseksi, yhteiselle oppimiselle sekä dialogille samalla mahdollistaen yhteistyörakenteet. Johtajan tulee selventää jokaisen tehtävä ja rooli työyhteisössä sekä luoda tiimille toimintamallit. (Sauristo & Parikka 2014.) Moniammatillisen tiimin luonteesta ja tehtävästä riippuen johtajuutta voidaan toteuttaa eri muodoissa. Johtajan tärkeä tehtävä on kuitenkin määrittää selkeästi osallistujien erityisvastuualueet, vaikka jokaisella onkin yhteisvastuu kokonaistuloksesta. Uudenlaisen johtajuuden löytäminen saattaa olla hyvinkin vaikeaa, sillä usein moniammatilliset ryhmät koostuvat useista ammatillisista, joiden osaamisen kirjo on hyvin laaja ja omasta osaamisesta poikkeava. Toisinaan työryhmän jäsenten on myös vaikea mukautua uuteen johtajaan tai lisääntyneeseen vastuuseen. Perinteinen johtaja antaa ohjeet, joiden mukaan toimia, kun taas työskenneltäessä tiimissä jäsenet joutuvat yleensä yhdessä pohtimaan ja etsimään ratkaisuja tilanteeseen. Tällöin myös osallistujista saattaa tuntua, että johtaja ei tee työtä joka hänelle kuuluisi. Ryhmänjohtajan tulee toimia uudenaikaisena johtajana, joka asettaa tavoitteita ja päämääriä sekä edistää vuorovaikutusta ja luottamusta eri osapuolten välille. Johtamisen tyyli ja ”määrä” riippuvat kuitenkin täysin ryhmän itseohjautuvuudesta ja kyvystä mukautua tiimityöskentelyyn entisen yksintyöskentelyn rinnalla. Parhaimmillaan johtaja tuo kaikkien osaamisen ja tiedon käyttöön ja muodostaa niistä yhteisen näkemyksen sekä päätöksen siitä, kuinka toimitaan. (Isoherranen 2005, 116-124.)

Onnistunut yhteistyö ammattilaisten välillä edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja, oli asiakas mukana työskentelyn suunnittelussa tai ei. Ammatillaisen puutteelliset sosiaaliset taidot tai kyvyttömyys luottaa yhteistyökumppaneihin saattavat hankaloittaa sekä verkostojen luomista, että niiden toimivana ylläpitämistä. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan yleensä kykyä olla muiden kanssa. Sosiaaliin taitoihin voidaan lukea muun muassa kyky ottaa vastuuta, antaa anteeksi ja esittää asiat tilanteen vaatimalla tavalla

sekä taitoa tuntea myötätuntoa. Sosiaaliset taidot pitävät sisällään siis myös vuorovai-
kutustaitoja: miten työntekijä havainnoi ja huomioi muiden reaktioita, kuunteleeko
hän ja miten hän perustelee mielipiteensä tai ratkoo erimielisyyksiä. (UKK-instituutti
2017.) Tilannetajuun ja eri alan ammattilaisten kanssa työskentelyyn liittyy myös am-
mattikielisydestä, eli jargonista luopuminen. Yhteisen ymmärryksen ja kielen löytä-
miseksi ammattilaisen tulee ymmärtää, miten ilmaista oma osaaminen ja tieto ilman
että käyttää kieltä, jota muut verkostossa työskentelevät eivät välttämättä ymmärrä.
Tiedostamattomat puutteet näissä taidoissa saattavat aiheuttaa ristiriitatilanteita ver-
kostotyössä, kun ammattilaiset pyrkivät yhteisymmärrykseen tavoitteista ja toiminta-
tavoista. Työntekijä, joka keskittyy vain omaan näkökulmaansa kuuntelematta muita,
kommentoi jatkuvasti asiattomasti tai vähättelee muiden ehdotuksia saattaa jopa uu-
vuttaa muita verkostossa toimivia ja vähentää motivaatiota yhdessä toimimiseen.

Asiantuntijuuden jakaminen saattaa tuntua epämiellyttävältä, jos oma ammatillinen
identiteetti ei ole tarpeeksi vahva tai työntekijä on muuten epävarma omista taidois-
taan. Tutkimukset ovat osoittaneet, että selkeä ammatti-identiteetti ja siitä seuraava
oman keskustelevan asiantuntijaroolin löytäminen tiimin jäsenenä on merkityksellistä
moniammatillisen yhteistyön toteuttamiseksi (Isoherranen 2005, 155). Aikaisemmin,
kun on vallinnut työntekijä–asiakas-asetelma ja asiantuntijakeskeinen työtapa on an-
tanut ammattilaiselle vahvan tunteen osaamisesta, verkostotyöskentelyn tuomaa vallan
jakamista ei ole tarvinnut kokea. Asiantuntijakeskeisyydestä asiakaskeskeisyyteen
siirryttäessä myös työntekijän tulee pystyä sietämään epävarmuutta – toisinaan toinen
ammattilainen tai asiakas itse on pätevämpi määrittämään käsiteltävää ongelmaa. Mo-
niammatillisia tiimejä koottaessa on tärkeää huomioida työntekijöiden aiempi koke-
mus: yhdistettäessä vanhempia ja nuorempia työntekijöitä osaaminen täydentyy par-
haiten. Jokaisen jäsenen erityisosaaminen hyödyttää sekä asiakasta että muuta tiimiä-
kin, eikä ole keneltäkään pois. Tällaisen ihannetilanteen toteutuminen edellyttää kui-
tenkin kaikilta jäseniltä kykyä ja halua toimia yhteistyössä kaikkien eduksi ilman kes-
kinäistä kilpailua. (Isoherranen 2005, 152.) Verkostoissa työskenneltäessä monesti
myös päätöksiä tehdään yhdessä, mikä voi poiketa suuresti perinteisestä työmallista.
Tunne vallan menetyksestä, riittämättömyydestä tai oman asiantuntijuuden vähätte-
lystä ovat seikkoja, joiden kanssa ammattilaiset joutuvat väistämättä painimaan eten-
kin haastavan asiakastilanteen parissa työskenneltäessä.

3.3 Moniammatillisuuden vahvuudet

Riippumatta siitä, missä tai millaisella ammattilaisten kokoonpanolla yhteistyötä toteutetaan, sille voidaan määrittää selkeitä yhtäläisyyksiä. Isoherranen (2005, 14) kuvailee viisi positiivista peruselementtiä, jotka korostuvat moniammatillisessa yhteistyössä:

- asiakaslähtöisyys
- näkökulmien ja tiedon kokoaminen yhteen
- rajojen ylittäminen
- verkostojen huomioiminen
- vuorovaikutustietoinen yhteistyö.

Nämä kaikki voidaan nähdä moniammatillisen verkostotyön vahvuuksina. Mitä haastavammaksi asiakastapaukset muuttuvat, sitä laajempaa ja tarpeet kohtaavampaa ammattitaitoa moniammatilliset verkostot voivat tarjota. Työskennellessään yhdessä ammattilaiset oppivat toisiltaan, tieto ja taito täydentyvät jatkuvasti ja lopputulos on monesti parempi, kuin työskenneltäessä täysin erikseen. Tätä parempaa tulosta kutsutaan synergiaksi. Synergiaa muodostuu, kun yhteinen suoritus tuottaa onnistuessaan paremman tuloksen kuin yksittäisten jäsenten erilliset suoritukset yhteensä, eli syntyy positiivista lisäpanosta, jota ei rinnakkain työskennellen olisi syntynyt. (Isoherranen 2005, 15.) Sujuva sekä tuloksellinen yhteistyö motivoi ja auttaa ammattilaisia ylittämään itsensä. Parhaimmillaan moniammatillisen verkoston jäsenten osaaminen ja tieto täydentävät toisiaan ja ammattilaiset tietävät, keihin olla yhteydessä, kun täydentävää tietoa työskentelyssä tarvitaan. Tällöin asiakas saa tunteen siitä, että ammattilainen osaa asiansa, hän saa apua ja tulee kuulluksi sekä hänen asioitaan hoidetaan. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.) Yhteistyön toimiessa hyvin asiakkaan siirtymät palvelusta toiseen muuttuvat sujuvammiksi ja mahdolliset peräkkäiset tai samanaikaiset asiakkuudet ovat selkeämpi, yksi kokonaisuus. Myös hallituksen tavoitteena on yhdistää kärkihankkeella hajanaiset lapsi- ja perhepalvelut perhelähtöiseksi kokonaisuudeksi, jossa panostetaan ennaltaehkäisevään työhön sekä voimavarojen ja vanhemmuuden tukemiseen (STM 2016a, 5–8).

Määttä (n.d.) kuvailee moniammatillisuudesta ammattilaiselle itselleen saataviin hyötyihin lukeutuvan esimerkiksi toiminnan tehokkuuden ja joustavuuden, tiedonkulun

helpottumisen, moninäkökulmaisuuuden ja siitä juontuvat uudet innovaatiot. Verkostoissa toimiminen tuo ammattilaisen omaa työtä näkyväksi ja onnistuneessa moniammatillisessa työssä myös ongelmat ja neuvottomuus voidaan jakaa – tämä taas auttaa osaltaan jaksamaan työssä paremmin. (Määttä n.d.) Onnistunut tiimityöskentely antaa ammattilaiselle tunteen siitä, että hän osaa työnsä ja hän on tarpeellinen ja arvostettu osa tiimiä. Verkostoissa työskentely antaa paremmin kuvan siitä, millainen tärkeä osa palvelukokonaisuutta ammattilaisen oma panos on. Ammattilainen saa verkostotyössä myös mahdollisuuden kehittää tasa-arvoisempaa työskentelykulttuuria sekä muuttaa keskustelu- ja päätöksentekorutiineja. (Isoherranen 2005, 153.)

Asiakkaalle koituvia hyötyjä ovat taas palvelutarpeiden käsittely monen ammattilaisen näkökulman voimin, kokonaisvaltaisempi huomiointi ja palvelujen yhteensovittaminen sirpaleisen kokonaisuuden sijasta. Asiakkaan elämään kytkeytyvät haasteet ja ongelmat saatetaan jopa tuoda helpommin esille, kun apu on tehokkaampaa ja jokaiselle ammattilaiselle ei tarvitse yksitellen avata samoja arkoja asioita. Yhteistyö lisää käytävissä olevia aineettomia ja aineellisia resursseja, minkä lisäksi asiakkaan luottamus hoidon tai avun oikeellisuuteen kasvaa, kun usean ammattilaisen yhteinen päätös herättää vähemmän kyseenalaistamisen tarvetta. Parhaimmillaan yhteiseen päämäärään pyrkivä yhdessä työskentely luo uusia mahdollisuuksia ja innovaatioita. (Määttä n.d., Toroska 2007, 85.) Pirstaloituneen palvelujärjestelmän kokoaminen niin sanotuksi yhden luukun palveluksi vähentää asiakkaan harteille kasautuvaa vastuuta omasta avunsaannista ja vähentää mahdollisesti jopa päällekkäistä työtä. Asiakkaan on helpompi saada apua moneen haasteeseen samanaikaisesti, monen ammattilaisen voimin.

Sänttis-projektin loppuraportissa kuvaillaan verkostotyön vahvuuksia seuraavasti: ”Verkostotyö mahdollistaa kohderyhmän tavoittamisen ja paikallisten tarpeiden kartoittamisen, kohderyhmän tukemisen osallistumaan ja kiinnittymään ryhmätoimintaan. Verkostotyöllä luodaan kanavia nuoren tukemiseksi ja auttamiseksi, mahdollistetaan tehokas tiedottaminen ja moniammatillinen työskentely sekä ohjaajaverkosto työskentely.” (Erkko ym. 2016, 15.) Moniammatillinen yhteistyö nähdään vahvuutena, joka sitoo sekä asiakkaat että työntekijät toimintaan. Verkoston jäsenet tuntevat alueelliset ja perhekohtaiset tarpeet sekä monesti ovat ennestään tuttuja osallistumisesta mahdollisesti hyötyvän nuoren kanssa, mikä mahdollistaa pitkäjänteisen innostamisen

ja ryhmätoimintaan sitouttamisen. Sänttis-toiminnan yhteistyökumppanit ja verkostot ovatkin tärkeässä osassa kohderyhmän tavoittamisessa ja toimintaan innostamisessa. (Erkko ym. 2016, 17.)

4 NUORISOTYÖ JA SÄNTTIS-TOIMINTA

4.1 Nuorisotyö toimintamuotona

Nuorisotyö on siihen osallistumattomalle monesti melko näkymätön toimintamuoto, sillä luonteensa vuoksi se ei yleensä päädy otsikoihin tai herätä muuten julkista huomiota, poikkeuksena kun kyse on nuorten elämään liittyvistä ongelmista tai niiden ratkaisuyrityksistä. Tällaisen työn tavoitteena on kohdata nuoret näille itselleen tavallisissa ympäristöissä – esimerkiksi kouluissa, harrastuspaikoissa, järjestöissä, seurakunnissa tai nuorisotiloissa. Nuorisotilatkin ovat useimmiten sijoitettuna lähelle keskuk-
sia, joissa nuoret muutenkin kokoontuvat ja asuvat. Nuorisotyön toteutuspaikat, toimintamallit ja -muodot ovat moninaisia ja vaihtelevia sekä mahdollistavat työn mukauttamisen alueellisiin ja väestöllisiin tarpeisiin. Toimintaa voidaan tarpeen mukaan toteuttaa yksilöllisesti vain tietyn nuoren kanssa tai ryhmätoimintana. Monesti esimerkiksi harrastusryhmät ja erilaiset pienryhmäkokoontumiset tekevät hyvinkin merkityksellistä nuorisotyötä varsinaisen toiminnan ohella. Näin hyvin toteutettu työ upotetaan osaksi nuorten arkea, jolloin osallistumisen kynnys on mahdollisimman pieni ja ulkopuolelta tuleva huomio vähäistä. (Penttinen & Soanjärvi, 2012, 229 & 235-236.)

Sänttis, ryhmätyöskentelyn ja yksilöohjauksen toimintamalli 10-16 -vuotiaiden lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi on STEAn (aiemmin Raha-automaattiyhdistys) rahoittama, Otsolan nuorisotyön toteuttama toimintamalli. Toimintamalli rahoitettiin aiemmin C-avustuksella, joka on tarkoitettu esimerkiksi järjestöille, jotka kehittävät ja kokeilevat uusia toimintamalleja. Sänttis-pienryhmätoiminnan vakiinnuttua rahoitus muuttui kohdennetuksi toiminta-avustukseksi, joka tunnetaan lyhyemmin nimellä Ak-avustus. Ak-avustus on luonnollinen jatko hankeavustuksella kehitettyyn toimintaan, joka on havaittu hyväksi ja potentiaaliseksi toimintamalliksi. (Sosiaali- ja

terveysjärjestöjen avustuskeskuksen [www-sivut 2016](#).) Tällä hetkellä Sänttis-toimintamallia toteutetaan Satakunnassa Porin kaupungin alueella.

Sänttis-toiminnan keskeisiä teemoja ovat terveet elämäntavat, vuorovaikutustaidot sekä arkielämän taitojen opettelu. Viikoittain kokoontuvissa pienryhmissä on jokaisella tapaamiskerralla sama selkeä ohjelmarakenne, mikä luo turvallisuutta ja auttaa keskittymään. Sekä tulo- että lähtötilanteessa nuori laittaa fiilismittariin hymynaaman, joka kuvastaa omaa tunnetilaa kyseisellä hetkellä. Tapaamisen aikana käydään läpi jokaisen osallistujan kuulumiset, valmistetaan yhdessä välipalaa sekä käsitellään ohjaajien yhdessä päättämää hyvinvointiin vaikuttavaa tekijää erilaisin toiminnallisina menetelmin, esimerkiksi pelein ja leikein. Olennaista on yhdessä tekeminen ja oleminen, osallisuuden lisääminen ja onnistumisen kokemusten luominen. (Erkko ym 2016, 26–29.)

4.2 Nuorisotyön ja ryhmätoiminnan tavoitteet

Tarve kuulua johonkin ryhmään on ihmiselle ominainen piirre. Toisinaan yhteenkuuluvuuden tunnetta ei synny esimerkiksi koulussa tai kotona, minkä vuoksi nuorisotyön ryhmillä saattaa olla erityinen merkitys nuoren arjessa. Jo yksikin aidosti välittävä aikuinen voi auttaa nuorta jaksamaan vaikeiden aikojen yli jopa äärimmäisissä olosuhteissa (STM 2016b, 167). Nuorisotyön ohjaajilla voi olla suuri merkitys nuorelle, jos luottamuksellista suhdetta muihin aikuisiin ei ole jostain syystä syntynyt. Ryhmätoiminta voi parhaimmillaan antaa osallistujalle läheisyyttä ja tukea, tarjota mahdollisuuden tiedon jakamiseen ja voimaantumiseen, antaa motivaatiota ja toivoa, mahdollisuuden opetella sosiaalisia taitoja ja saada palautetta turvallisessa ympäristössä sekä antaa kokemuksen auttamisesta ja siitä, kuinka itse tulee autetuksi (Mäkinen ym. 2011, 148).

Sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten muodostamien asiakasryhmien koot, kestot ja tavoitteet vaihtelevat suuresti ryhmän tarkoituksesta riippuen. Sänttis-ryhmät ovat pieniä, ohjaajat toimivat työpareittain ja ryhmät ovat suljettuja. Vaikka ryhmät ovat suljettuja, tietyissä tapauksissa ryhmään voidaan tehdä muutoksia. Esimerkiksi jos ryhmän osallistujamäärä on ollut aloitushetkellä vajaa tai joku osallistujista lopettaa ryhmässä käymisen, kokoonpano voi harkitusti muuttua. Muun muassa näillä keinoilla

pyritään luomaan luottamuksellinen ja tiivis ryhmä, jossa jokainen osallistuja uskaltaa olla aidosti oma itsensä ilman pelkoa arvostelusta. Harrastuksilla on havaitusti suuri merkitys lapsille ja nuorille myös silloin, kun elämä on muuten täynnä rankkoja kokemuksia (STM 2016b, 129). Moni huono-osainen perhe ei kykene antamaan nuorelle mahdollisuutta harrastaa, jolloin nuori jää helposti ulkopuolelle. Harrastukset ovatkin nykypäivänä selvä eriarvoistumisen mittari, joka tulisi ottaa vakavasti. Eriarvoistuminen näkyy niin laji- kuin varustevalinnoissakin. (Paavilainen, 2017.) Harrastusmuotoinen pienryhmässä toteutettava asiakkaalle ilmainen nuorisotyö madaltaa kynnystä osallistua, luo sosiaalisia kontakteja ja antaa nuorelle mahdollisuuden kertoa, että harrastaa jotain ja kuuluu johonkin ryhmään.

Sänttis-toiminnan tavoitteina on ollut kehittää toimintamalli, joka tukee osallistuvien nuorten kasvua ja kehitystä, sosiaalisia taitoja sekä koulunkäyntiä ja näiden kautta ehkäistä ja pysäyttää syrjäytymiskehitystä. Tavoitteena on ollut yhdistää pitkäkestoinen pienryhmätoiminta sekä yksilöohjaus niin, että molempien toimintatapojen parhaat ominaisuudet hyödyttävät osallistuvia lapsia ja nuoria. Muita osatavoitteita ovat olleet esimerkiksi vanhempien vertaistuen saamisen mahdollistaminen toiminnan avulla sekä erilaisten toimintatapojen luominen muun muassa vanhempien ja isovanhempien osallistamiseen nuorten ja lasten yhteisiin toimintoihin sekä nuorten motivointiin omasta hyvinvoinnistaan huolehtimiseen ja ryhmätoimintaan sitoutumiseen. (Erkko ym. 2016, 11.)

4.3 Nuorisotyön toimijat

Nuorisotyön monet toimintakentät ja -mallit luovat pohjan moniammatilliselle työlle. Useat toimijat mahdollistavat monipuolisen työn, laajan osaamisen ja verkostoitumisen, mutta samalla sumentavat ammatillisen nuorisotyön käsitettä. Nuorisotyön piirissä työskentelee lukuisa määrä eriasteisten ammattitutkintojen suorittaneita alan ammattilaisia, sekä heidän lisäksi kentällä toimivia vapaaehtoisia. Vapaaehtoisten suurta määrää, kentän laajuutta ja varsinaisten nuorisotyöntekijöiden ammatillista epäyhtenäisyyttä voidaankin pitää suurimpana syynä siihen, että ammatillisen nuorisotyön hahmottuminen on monille hämärää. (Penttinen & Soanjärvi, 2012, 235.)

Ammatillisen nuorisotyön piirin toimijoita ovat esimerkiksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajat, lastenohjaajat, lähihoitajat, yhteisöpedagogit (AMK), sosionomit (AMK) sekä yliopistopohjaiset kandidaatit ja maisterit, jotka ovat lukeneet esimerkiksi kasvatustieteitä, psykologiaa tai sosiaalitieteitä (TE-palvelut 2017). Erilaiset asiantuntijaryhmät koostuvat yleensä eri alojen koulutetuista ammattilaisista, vaihdellen asiakkaan tarpeiden mukaan. Verkostot ovat jatkuvasti muuttuvia ja kehittyviä. Tarve muodostaa erilaisia ryhmiä ammattilaisista on herännyt, kun moniongelmaiset asiakkaat ovat lisääntyneet ja on ymmärretty kokonaistilanteen huomioimisen merkitys. Oma osaaminen ei olekaan aina riittänyt vastaamaan asiakkaan tarpeisiin. Myös maallikoiden toteuttama vapaaehtoistyö, esimerkiksi ystävä- ja tukihenkilötoiminta ovat alati kasvava nuorisotyön osa-alue. Rajanveto ammattilaisten ja maallikoiden välille on ollut kuitenkin tarpeellista, jotta asiantuntijajärjestelmien työrauha säilyisi ja monet ammatilliset ratkaisut on voitu tehdä. Tämä etäisyyden pitäminen ammattilaisten ja maallikoiden välillä saattaa kuitenkin aiheuttaa sen, että maallikoiden voimavarojen ja näkökulmien saaminen mukaan ongelmienratkontaan on haastavaa silloin, kun heidän apuaan toivottaisiin. (Seikkula & Arnkil 2009, 13.)

Myös Sääntis-toiminnan piirissä toimii useita ammattilaisia, sillä jo pelkästään Otsolan nuorisotyön Sääntis-ohjaajien työpareina toimii ammattilaisia Porin kaupungin perusturvan vammaispalveluista, lastensuojelusta ja perheneuvolasta sekä Porin kaupungin sivistystoimialan opetusyksiköstä sekä nuorisoyksiköstä. Yhteistyötä on tehty aika ajoin myös muun muassa alueen seurakuntien, järjestöjen ja vanhempainyhdistysten kanssa. Alku ryhmätoiminnalle syntyy, kun jokin yhteistyötaho kokee asiakkaidensa mahdollisesti hyötyvän Sääntis-tyyppisestä toiminnasta. Yhteistyötä tekevän tahon asiakkailta löytyy tarve, johon Otsolan nuorisotyö lähtee yhdessä yhteyttä ottaneen työntekijän kanssa vastaamaan. Yhteistyö ja suunniteltu toiminta palvelevat siis asiakkaita ja heistä kumpuavaa tarvetta. Ohjaajaparien moniammatillisuuden avulla voidaan tuoda ryhmään osaamista juuri kyseisen ryhmän nuorten tarpeiden ja haasteiden kohtaamiseksi.

Sääntis-toiminnasta ei ole vielä aiemmin tehty laajaa tutkimusta, jossa kohteena olisivat ainoastaan mukana olevat yhteistyökumppanit. Yhteistyökumppaneilla on suuri merkitys toimintamallin toteuttamisessa ja eri tahojen ammattilaiset voivat työsken-

nellä yhdessä monella eri tavalla sekä intensiivisyydellä. Sujuva ammattilaisten välinen yhteistyö sekä kaikkien osapuolien vahvuuksien, resurssien ja intressien onnistunut yhteensovittaminen ja hyödyntäminen antavat myös asiakkaalle paremman kokemuksen yhdessä tuotetusta palvelusta.

5 VERKKOKYSELYN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kyselyn ideointi ja luominen

Verkkokyselyn kehittäminen alkoi Otsolan nuorisotyön johtajan kanssa, minkä jälkeen lisäideointia tapahtui Sääntis-asiantuntijaryhmän kokouksessa 19.10.2017. Kokouksessa kartoitettiin asiantuntijaryhmään osallistuvien ajatuksia opinnäytetyöstä ja mahdollisia toiveita kyselyn sisällöstä. Ajatuksia heräsi runsaasti ja mahdollisten kysymysten määrä kasvoi suureksi. Myöhemmin rajasimme vastaajista kartoitettavat taustatiedot kahteen kysymykseen: työntekijän edustamaan organisaatioon sekä yhteistyömuotoon. Lopulliseen kyselyyn määrälliseksi mittariksi vakiintui Likert-asteikko sekä kehittämideoita ja muuta tietoa tavoittelevat avoimet kysymykset. Tavoitteena oli pysyä tuottamaan mahdollisimman laajasti määrällistä tietoa, joka voidaan esittää esimerkiksi tilastoina tai erilaisina diagrammeina.

Opinnäytetyökyselyn testiversiot lähetettiin Otsolan nuorisotyön Sääntis-työntekijöille joulukuun alussa 2017 ja lopullinen kysely saatiin eteenpäin 19.12.2017. Kysely toteutettiin verkossa E-lomake -ohjelmalla. Vastaajille lähetettiin sähköpostitse saatekirje, joka sisälsi linkin kyselyyn, tunnuksen ja salasanan kyselyyn tunnistautumiseen, millä pyrittiin varmentamaan, että vain tavoitellut vastaajat täyttävät kyselyn (LIITE 1). Kysely lähetettiin Otsolan nuorisotyön johtajan kokoamalle sähköpostituslistalle, joka sisälsi 50 osoitetta. Yksi osoite oli kyselyn hetkellä poistettu käytöstä, joten lopullinen toivottujen vastaajien määrä oli 49 henkeä. Kaikki vastaajat ovat tällä hetkellä enemmän tai vähemmän aktiivisesti toimivia yhteistyökumppaneita, jotka ovat jonkin yhteistyöorganisaation palveluksessa. Otsolan kannatusyhdistys ry:n työntekijät rajat-

tiin pois vastaajista, jotta tulokset kuvaisivat realistisemmin nimenomaan yhteistyökumppaneiden mielipiteitä ja ajatuksia. Toiminnan asiakkaat sekä heidän läheisverkostonsa rajattiin myös pois vastaajien joukosta.

5.2 Likert-asteikko

Likert-asteikko on hyvä ja luotettava järjestysasteikko esimerkiksi asenteiden, tyytyväisyyden sekä käyttäytymisen mittaamiseen. Asteikon peruseriaatteena on ääripäästä toiseen olevat vastausvaihtoehdot, esimerkiksi erittäin tyytyväinen – erittäin tyytymätön tai täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä. Perusideana on, että keskikohdasta toiseen suuntaan siirtyessä samanmielisyys kasvaa ja toiseen suuntaan siirtyessä taas päinvastoin vähenee. Näiden ääriarvojen väliin luodaan asteikko ja arvot niin, että vastausvaihtoehtoja on pariton määrä (1–5, 1–7 tai 1–9) ja mielipiteen ääripäät ovat raja-arvot. Olennaista asteikossa on, että kaikki mahdolliset arvot löytyvät vastausvaihtoehtoista ja asteikko on yhtenäinen kyselyn alusta loppuun. Jatkuvasti vaihtuva asteikko tai tietyn vastausarvon (esimerkiksi eri mieltä) puuttuminen vaikeuttavat vastaamista ja näin vähentävät tulosten luotettavuutta. Vastaamista helpottavat myös numeeristen vastausarvojen muuttaminen sanallisiksi vaihtoehtoiksi, sillä pelkät numeeriset vaihtoehdot ovat osoittautuneet vastaajille hankaliksi ymmärtää. Tällöin ongelmaksi voi muodostua esimerkiksi ääripäiden hahmottaminen – kummassa päässä on negatiivinen ja kummassa päässä positiivinen vastausvaihtoehto. (SurveyMonkey n.d., Vilkka 2014, 45–46.)

Kaikissa kyselyni väittämissä oli käytössä viisiportainen likert-vastausasteikko arvoilla 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en osaa sanoa, 4 = osittain samaa mieltä ja 5 = täysin samaa mieltä. Avoimissa kysymyksissä vastaaja sai vastata vapaasti ilman asteikkoa.

5.3 Kyselyn rakenne

Kysely koostui selkeästi kolmesta osasta: vastaajan perustiedoista, kyselyosiosta sekä avoimesta osiosta, jossa tavoitteena on herätellä mielikuvia tulevaisuuden yhteistyöstä

toimintamallin puitteissa. Kyselyssä oli yhteensä seitsemätoista kysymystä tai väitettä, joista kolme eivät näkyneet kuin osalle vastaajista. Nämä kolme kysymystä aukesivat, jos vastaaja syötti suljetun kysymyksen vastaukseksi tietyn arvon annetulla asteikolla. Kyselylinkin avatessa kaikille vastaajille näkyvissä oli neljätoista kysymystä. (LIITE 2.) Kaikki vastaajalle näkyvät kysymykset ja väitteet olivat pakollisia vastattavia.

6 TULOKSET

6.1 Tietoa kyselyyn vastanneista

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan vain yhteistyökumppaneiden kokemuksia moniammatillisesta toimintatavasta sekä heidän näkemyksiään asiakkaisiin kohdistuneista vaikutuksista. Opinnäytetyön kyselyyn eivät osallistu nuorisotyön asiakkaat itse tai heidän läheisverkostonsa. Otsolan nuorisotyön työntekijät rajattiin myös pois vastaajien joukosta, jotta tulokset ilmentävät vain yhteistyökumppaneiden ajatuksia toimintamalliin liittyvästä yhteistyöstä.

Kyselyyn kutsuttiin sähköpostitse välitetyn saatekirjeen avulla 50 vastaajaa, joista 49 tavoitettiin. 49:stä kutsutusta 24 vastasi kyselyyn 19.1.2018 mennessä. Otoksen vastausprosentti oli näin ollen 49,0 % ja kato 51,0 %. 24 vastanneen lisäksi yksi kyselyyn kutsutuista vastasi sähköpostitse opinnäytetyön tekijälle, ettei aio vastata kyselyyn vasta lyhyen aikaa kestäneen yhteistyön vuoksi. Jos sähköpostivastaus tulkitaan osaksi vastanneiden joukkoa, vastausprosentti nousee 51,0 %:iin. Vastauksista on tehty havaintomatriisi, joka on esitetty opinnäytetyön ohjaajalle.

Vastaajan perustiedot -osiossa kartoitettiin kahdella erillisellä kysymyksellä vastaajan edustama organisaatio sekä yhteistyön muoto. Yhteistyön muotoon vastaaja sai valita joko yhden tai useamman vaihtoehdon. Kaikista kyselyyn kutsutuista yhteistyökumppaneita edustavista organisaatioista oli vähintään kaksi vastaajaa. Näin ollen kaikista tavoitelluista tahoista jokainen osallistui tutkimukseen jollakin vastaajamäärällä. Eniten vastaajia kertyi sivistystoimialan nuorisoyksiköistä, joista oli yhteensä seitsemän

vastaajaa (29,2%). Perusturvan perheneuvolan edustajia tutkimukseen vastasi viisi (20,8%), sivistystoimialan opetusyksikön edustajia neljä (16,7%) sekä perusturvan vammaispalvelujen ja lastensuojelun edustajia kumpaakin kolme (12,5%). Näiden Porin kaupungin perusturvan ja sivistystoimialan edustajien lisäksi kyselyyn vastasi kaksi järjestöjen edustajaa (8,3%). (Taulukko 1.)

Organisaatio	Vastaajien määrä	Osuus vastaajista
Perusturva, perheneuvola	5	20,8 %
Perusturva, vammaispalvelut	3	12,5 %
Perusturva, lastensuojelu	3	12,5 %
Sivistystoimiala, nuorisoyksikkö	7	29,2 %
Sivistystoimiala, opetusyksikkö	4	16,7 %
Järjestö	2	8,3 %
Joku muu, mikä?	0	0,0 %

Taulukko 1. Vastaajien edustamat organisaatiot.

Vastanneista joukosta kuusi (25,0 %) valitsi kaksi tai kolme yhteistyötappaa, jotka kuvasivat hänen yhteistyötään Sänttis-toiminnan kanssa. Kolme kuudesta useamman vaihtoehdon valinneesta toimi sekä työparina Sänttis-toiminnassa, että samanaikaisesti ohjasi asiakkaita toiminnan piiriin, innosti ja tiedotti toiminnasta. Yksi näistä kolmesta oli myös asiantuntijaryhmän jäsen. Yhteensä viisi kuudesta useamman vastauksen valinneesta oli valinnut sekä asiakkaan ohjaamisen toiminnan piiriin, innostamisen ja tiedottamisen että jonkin muun yhteistyön muodon. Muut kahdeksantoista vastaajaa (75,0 %) valitsivat vain yhden annetuista vaihtoehdoista. Eniten valintoja kertyi työparityöskentelyyn, jonka valitsi yhteensä seitsemän vastanneista (29,2 %). Ohjaan asiakkaita toiminnan piiriin, innostan ja tiedotan toiminnasta -vaihtoehto oli toiseksi yleisen yhteistyön muoto kyselyyn vastanneilla ja sen valitsi kuusi vastaajaa (25,0 %). Satunnaisesti toimintaan yhteydessä oli vastanneista viisi (20,8 %), asiantuntijaryh-

män jäseniä ja tällä hetkellä yhteistyötä tekemättömiä molempia neljä (16,7 %), tapahtuma-, retki- ja leiritoiminnassa mukana olevia kolme (12,5 %) ja muuta yhteistyötä viikoittain tekeviä yksi (4,2 %). Jotain muuta, mitä? -vaihtoehdon valitsi vastanneista kaksi (8,3 %). (Taulukko 2.) Toinen tämän vaihtoehdon valinneista kertoi työntekijänä vetävän Sänttis-toimintaa, toinen mainitsi olevansa myös vanhempainryhmässä ohjaajana muiden valitsemiensa yhteistyömuotojen lisäksi.

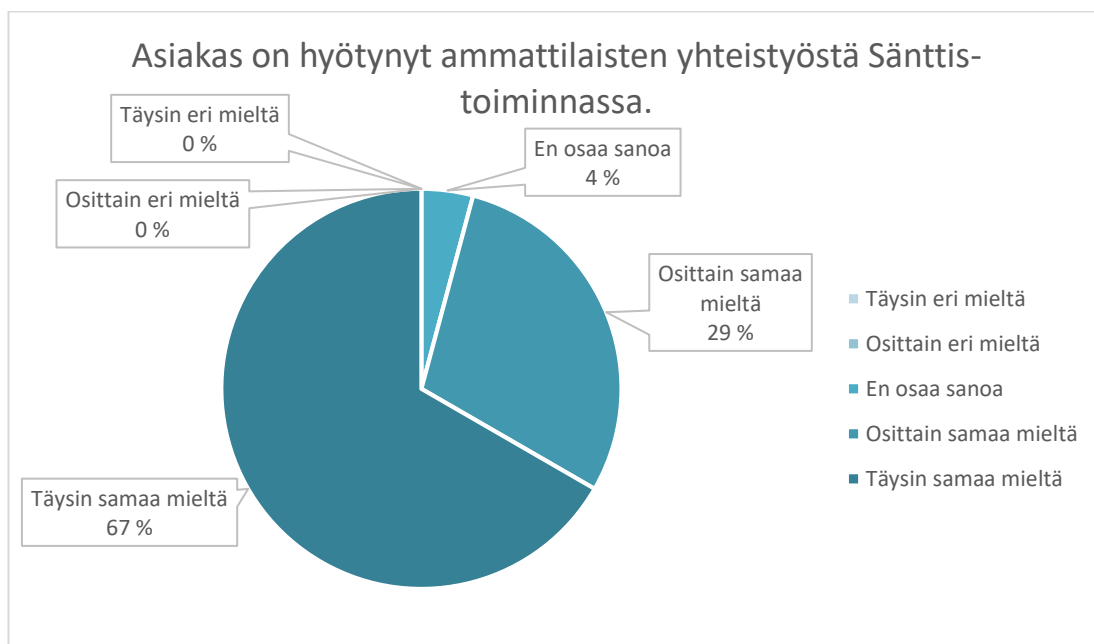
Yhteistyömuoto	Vastaajien määrä	Osuus vastaajista
Työparityöskentely	7	29,2 %
Muu viikoittainen työskentely	1	4,2%
Olen asiantuntijaryhmän jäsen	4	16,7%
Ohjaan asiakkaita toiminnan piiriin, innostan ja tiedotan toiminnasta	6	25,0%
Olen tehnyt yhteistyötä tapahtuma-, retki- tai leiritoiminnassa	3	12,5%
Olen satunnaisesti yhteydessä Sänttis-toimintaan	5	20,8%
En tee tällä hetkellä yhteistyötä	4	16,7%
Jotain muuta, mitä?	2	8,3%

Taulukko 2. Vastaajien yhteistyömuodot.

6.2 Asiakkaan hyötyminen ammattilaisen silmin

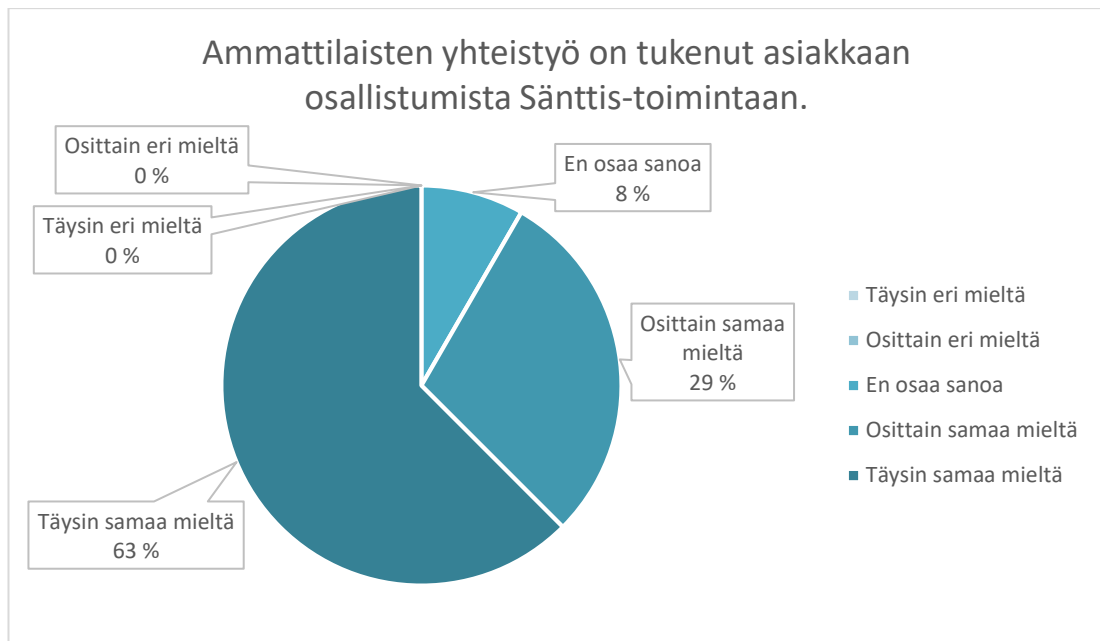
Asiakkaaseen kohdistuviin vaikutuksiin suoranaisesti liittyviä väitteitä oli kolme kappaletta heti vastaajan esitetietokysymysten jälkeen. Ensimmäinen väite oli ”Asiakas on

hyötynyt ammattilaisten yhteistyöstä Sääntö-toiminnassa.” 24:stä vastanneesta yksikään ei vastannut olevansa väitteen kanssa täysin tai osittain eri mieltä. Täysin samaa mieltä asiakkaan hyötymisestä oli kuusitoista vastaajaa (66,7 %) ja osittain samaa mieltä seitsemän vastaajaa (29,2 %). Yksi vastanneista ei osannut sanoa mielipidettään väittämään (4,2 %). (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Asiakkaan hyötyminen yhteistyöstä ammattilaisen silmin.

Tutkimuksen toinen väite oli ”Ammattilaisten yhteistyö on tukenut asiakkaan osallistumista Sääntö-toimintaan”. Vastaajan vastatessa arvon 4 tai 5 (osittain tai täysin samaa mieltä) aukesi tälle uusi avoin välikysymys ”Miten?”, johon vastausta tuli tarkentaa. Vastanneista viisitoista (62,5 %) oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä ja seitsemän (29,2 %) osittain samaa mieltä. Kaksi vastaajista (8,3 %) ei osannut sanoa mielipidettään väittämään. Yksikään vastanneista ei ollut väitteen kanssa osittain tai täysin eri mieltä. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Ammatilaisen näkemys yhteistyön vaikutuksesta asiakkaan osallistumiseen.

24:stä vastanneesta 20:lle tuli näkyviin avoin jatkokysymys, jossa pyydettiin tarkennusta siihen, miten ammatilaisen mielestä yhteistyö on tukenut asiakkaan osallistumista. Vastanneista kymmenen (41,7 %) mainitsi yhteistyön tuomaksi hyödyksi ryhmän ulkopuolella tapahtuvat kontaktit asiakkaaseen ja tämän lähipiiriin – muun muassa aiempi ohjaajan tunteminen madaltaa kynnystä osallistua, motivointia ja kannustusta tapahtuu useammalta taholta ja useammassa paikassa sekä joihinkin ryhmiin asiakkaan kuljetukset mahdollistuvat. Kaksi näistä vastanneista mainitsivat yhteistyön helpottavan ryhmästä mahdollisesti hyötyvän asiakkaan löytämistä oman työn piiristä ja heidän saamistaan mukaan toimintaan. Vastanneista viisi (20,8 %) mainitsi toiminnan markkinoimisen ja näkyvyyden lisääntymisen osallistumista edistävänä tekijänä.

Yksittäisissä vastauksissa ilmeni muun muassa negatiivisesti suhtautuvien vanhempien näkökulman muuttuminen, asiakaspiirin laajeneminen, toimintaan osallistumisen vaivattomuus ammatilaisten aktiivisuuden ansiosta, ammatilaisten yhteisesti suunnittelema toiminta ja toimintatavat sekä ammatitaitoinen, vakaa ja turvallinen henkilökunta. Muun muassa nämä olivat vastaajien mielestä asioita, jotka edesauttavat nuoren tai lapsen osallistumista Sääntö-toimintaan. Alla muita satunnaisia poimintoja vastauksista.

Vastaja 18: ”Ammattitaitoinen henkilökunta on vakaa ja turvallisuuden tunteen tuoha pohja lapselle tai nuorelle. Näin osallistumisen kynnykskin on varmasti pienempi”

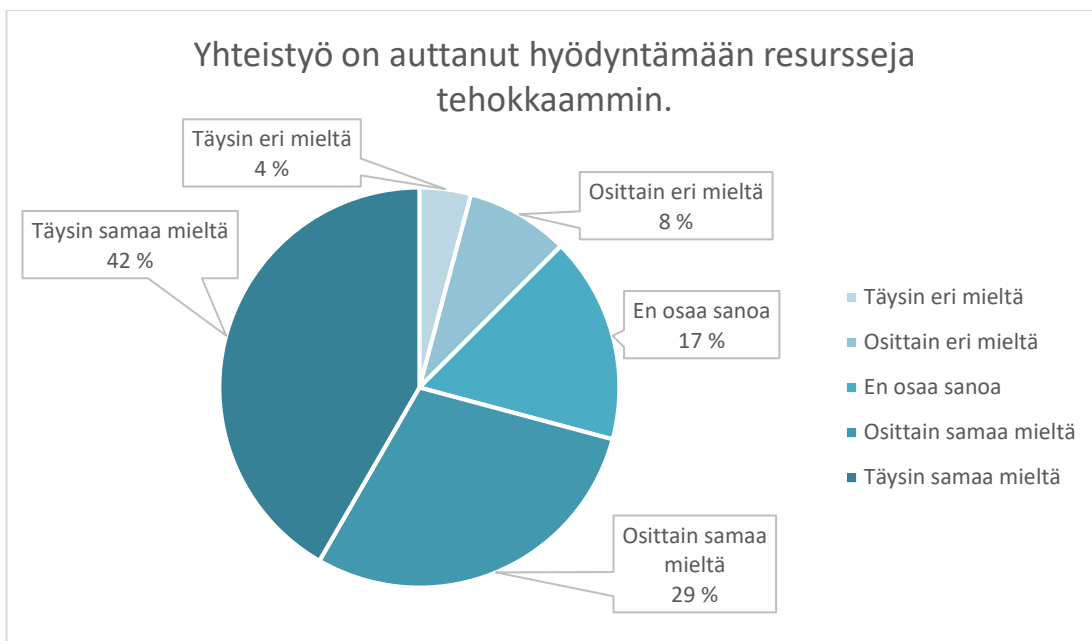
Vastaja 9: ”Kahden eri ammattilaisen asiantuntijuutta on yhdistetty positiiviseksi voimaksi.”

Vastaja 8: ”Lapset ja nuoret, joilla ei ole aiemmin ollut harrastusta, ovat saaneet itselleen viikottaisen ”harrastuksen”, mikä on ollut monelle itsetuntoa kohottava ja osallisuutta lisäävä tekijä. Yhteistyössä on tehty ryhmien kokoonpanojen ja sisältöjen suunnittelua sekä kohdennettua mainontaa ja tiedotusta jo toimivista ryhmistä.”

6.3 Yhteistyötä tekevän organisaation kokemat hyödyt

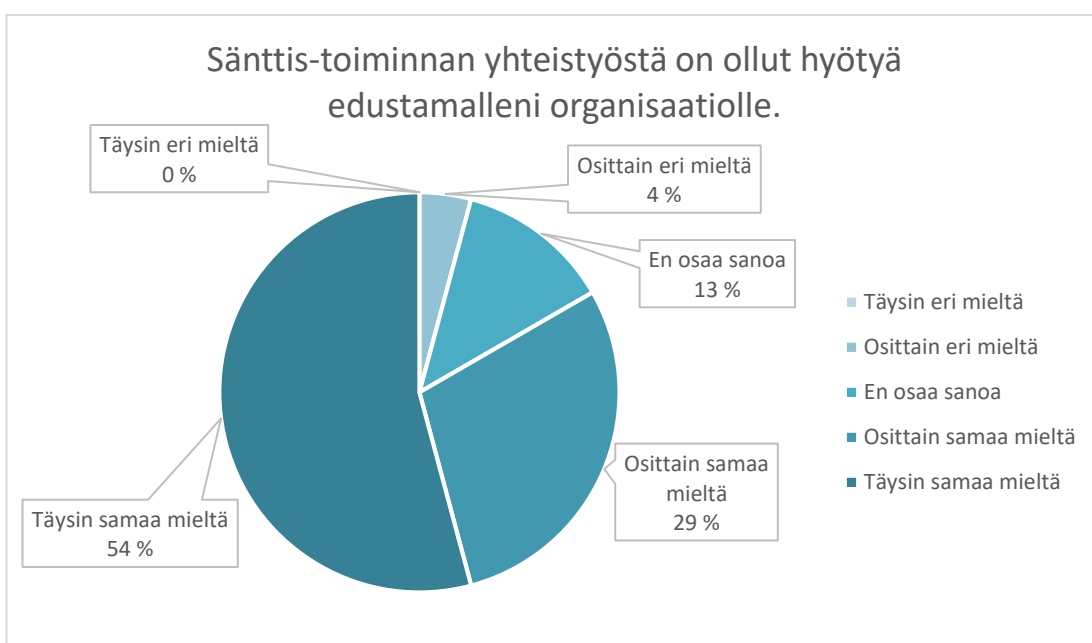
Yhteistyökumppaneiden organisaatioiden kokemia yhteistyön hyötyjä kartoitettiin kahdella väittämällä, joista ensimmäinen oli ”Yhteistyö on auttanut hyödyntämään resursseja tehokkaammin. (Esimerkiksi päällekkäinen työ on vähentynyt, tiloja tai materiaaleja käytetään tehokkaammin)” Vastanneista kymmenen (41,7 %) oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä ja seitsemän (29,2 %) osittain samaa mieltä. Toisin sanoen yhteensä 70,9 % vastanneista oli sitä mieltä, että yhteistyö on auttanut hyödyntämään resursseja tehokkaammin kuin erillään työskenneltäessä. Osittain tai täysin eri mieltä oli yhteensä kolme vastaajaa (12,5 %). En osaa sanoa -vaihtoehdon valitsi neljä vastaajaa (16,7 %). (Kuvio 3.) Suurin osa vastaajista tunsivat yhteistyön auttaneen resurssien tehokkaampaan hyödyntämiseen jollain tavalla.

Kuvio 3. Yhteistyön vaikutukset resurssien käyttöön.

Toinen organisaation hyötyihin liittyvä väittämä oli ”Sänttis-toiminnan yhteistyöstä on ollut hyötyä edustamalleni organisaatiolle.” Vastanneista täysin samaa mieltä oli kolmetoista (54,2 %) ja osittain samaa mieltä seitsemän (29,2 %). En osaa sanoa -vaihtoehdon valitsi kolme vastaajaa (12,5 %) ja osittain eri mieltä oli yksi vastaaja (4,2 %). Yhteistyökumppaneista yhteensä 83,3 % tunsu edustamansa organisaation hyötynneen yhteistyöstä Sänttis-toiminnan kanssa jollain tapaa. Täysin eri mieltä ei ollut yksikään vastaajista. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Organisaation hyötyminen Sääntis-yhteistyöstä.

Täysin tai osittain samaa mieltä (arvot 5 tai 4) olevat vastaukset avasivat avoimen kysymyksen vastaajan nähtäväksi: ”Miten edustamasi organisaatio on hyötynyt yhteistyöstä?” 24:stä vastaajasta 20 oli vastannut olevansa joko täysin tai osittain samaa mieltä väittämän kanssa, minkä seurauksena avoin tarkentava kysymys näkyi heille.

Kuusi (30,0 %) kysymykseen vastanneista mainitsi yhteistyön tuomaksi hyödyksi sen kautta mahdollistuneen pienryhmätoiminnan, palvelut tai tapahtumat. Kaksi näistä vastaajista mainitsi myös rajalliset resurssit, jotka ilman yhteistä panostusta eivät olisi riittäneet esimerkiksi retkien tai leirien toteuttamiseen. Neljä vastaajista (20,0 %) kertoi, että Sääntis-toiminnalla pystyttiin vastaamaan tarpeisiin, joihin perinteisellä toimintatavalla ei olisi pystytty ehkä vaikuttamaan:

Vastaaja 24: *”Esim lapsen yksinäisyyttä ja sosiaalisia vaikeuksia on vaikea hoitaa tavaten lasta ja vanhempia keskustelutapaamisilla. Nimenomaan toisten kanssa ryhmätaitojen harjoittelu ja toiminnallinen onnistuminen vahvistaa itsetuntoa ja antaa rohkeutta lapselle”*

Vastaaja 2: *”Oppilaita ohjattiin kohdennetusti Sääntis-kerhoon. Heidän toimintamallinsa muuttuivat kerhon aikana ja osittain myös kerhon jälkeen. Heitä opettavat opettajan organisaation jäseninä hyötyivät, koska oppilaiden ei-toivottu käyttäytyminen korjaantui, edes vähän.”*

Vastaaja 15: *”Lastensuojelun asiakkaat ovat päässeet toiminnallisen ryhmän piiriin yhteistyön kautta. Todennäköisesti muuten kyseiset lapset eivät olisi hakeutuneet vastaavanlaisen toiminnan piiriin. Toiminta tukee lasten hyvinvointia ja sosiaalista verkostoa. Toisille lastensuojelun asiakkaille Sääntis-toimintaan osallistuminen on voinut olla riittävä tuki.”*

Kolme vastanneista (15,0 %) mainitsi vastauksissaan positiivisena asiana lasten tai nuorten aktivoitumisen toimintaan osallistumisen myötä:

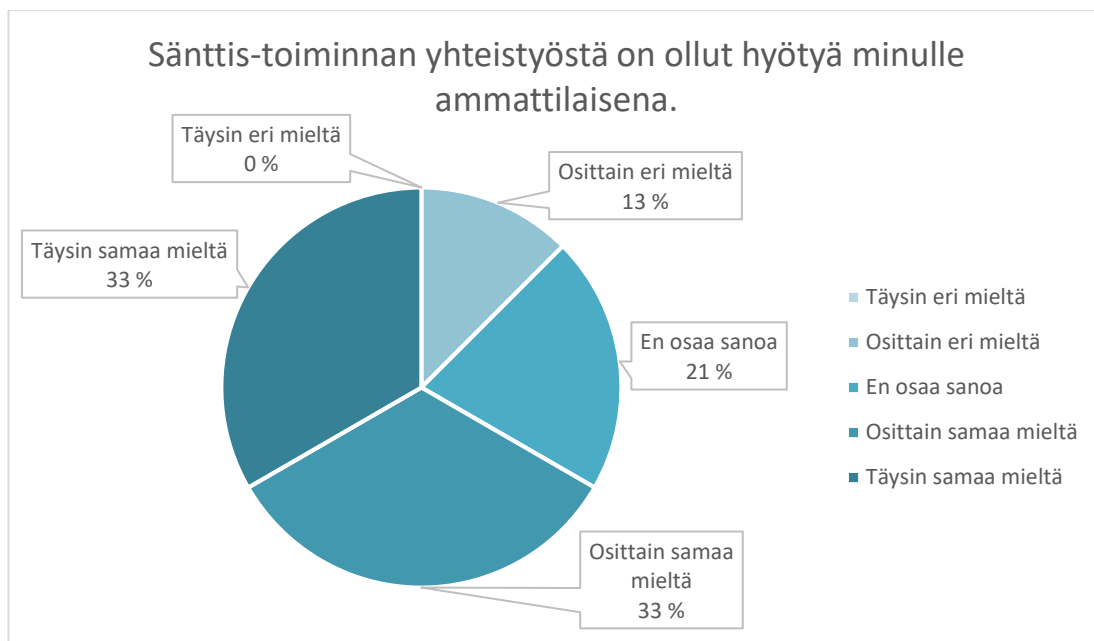
Vastaja 14: *”Sänttis- toiminta on mielestäni merkittävässä roolissa myös tilatoiminnassa, se tuo myös meille uusia nuoria jotka eivät välttämättä muuten uskaltaudu tulemaan tiloille, ja kun sänttis-toiminta on tiloilla niin siinä näkee myös sen nuorisotilan ohjaajia ja pääsee niihin tutustumaan jo siellä sänttiksessä.”*

Vastaja 8: *”Lasten ja nuorten aktivointi ja osallistaminen on näyttäytynyt yleisenä tyytyväisyytenä ja aktiivisempaa osallistumisena koulun toimintaan.”*

Kaksi (10,0 %) kysymyksen nähneistä ohitti kysymyksen kokonaan tai vastasi ”en osaa sanoa”. Muita yksittäin esiin nousevia vastauksia olivat esimerkiksi Sänttiksen mahdollistama verkoston ja muun yhteistyön luominen, uusi ryhmätyöskentelyn toimintamalli sekä kaikille yhteinen tavoite – lasten hyöty.

6.4 Yhteistyötä tekevän ammattilaisen kokemat hyödyt

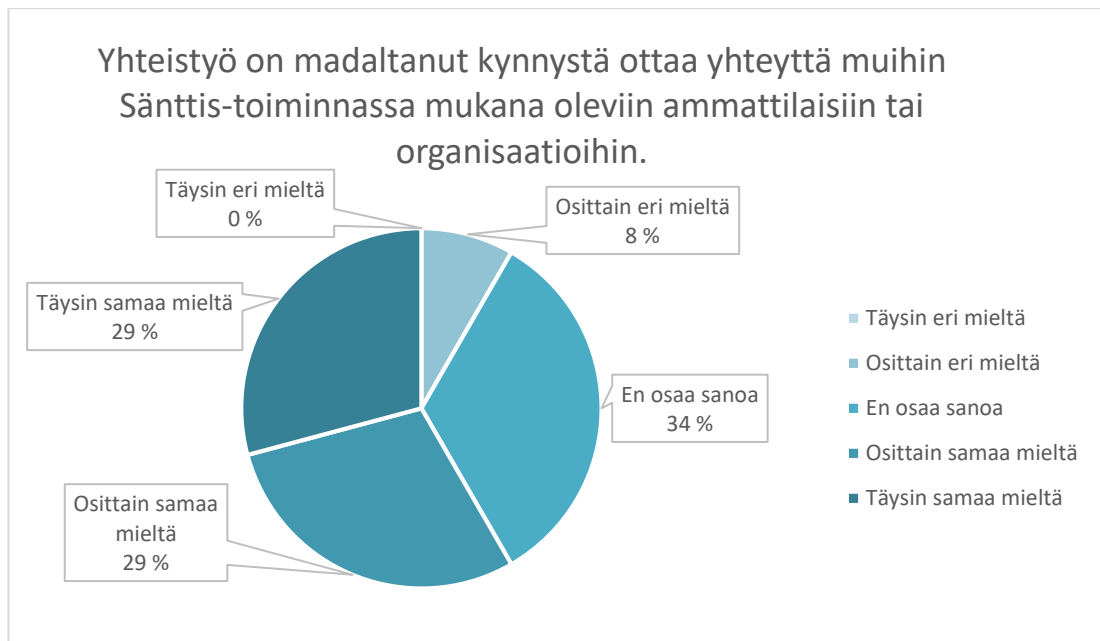
Myös ammattilaiset hyötyvät yhteistyöstä monin tavoin, samoin kuin organisaatiot. Ammattilaisten kokemia hyötyjä käsiteltiin kolmen väitteen avulla. Ensimmäinen väite kuului ”Sänttis-toiminnan yhteistyöstä on ollut hyötyä minulle ammattilaisena. (Esimerkiksi suhteiden luominen, uusien menetelmien tai näkökulmien löytäminen, ammatillisuuden vahvistuminen)” Täysin samaa mieltä vastanneista oli kahdeksan (33,3 %) ja osittain samaa mieltä myös kahdeksan (33,3 %) vastaajaa. Yhteensä 66,6 % vastanneista on kokenut hyötyneensä yhteistyöstä ammattilaisena jollakin tavalla. Viisi vastaajaa (20,8 %) ei osannut sanoa mielipidettään esitettyyn väittämään ja kolme vastaajaa (12,5 %) oli osittain eri mieltä. Täysin eri mieltä ei ollut yksikään vastaajista. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Ammatilaisen kokemat hyödyt yhteistyöstä.

”Yhteistyö on madaltanut kynnystä ottaa yhteyttä muihin Sänttis-toiminnassa mukana oleviin ammattilaisiin tai organisaatioihin.” -väite osoittautui vaikeaksi vastata tai arvioida. Useat kyselyyn vastanneista ammattilaisista joutuvat työssään ottamaan yhteyttä muihin tahoihin olivat he yhteistyössä Sänttis-toiminnan kanssa tai eivät. Voi olla haastavaa tai jopa mahdotonta arvioida, millaista yhteyden ottaminen olisi, jos yhteistyötä ei aiemmin olisi tehty. Etenkin jos yhteistyö on jatkunut pitkään, voi ajan ennen yhteistyötä muistaminen olla hankalaa. Väite keräsi eniten en osaa sanoa -vastauksia, joita oli lopulta kahdeksan 24:stä (33,3 %) vastauksesta.

Yhteistyö luo kuitenkin positiivisen kierteen ja lisää mahdollisuutta yhteistyöhön, jos vastauksiin on uskomisen. Seitsemän vastaajaa (29,2 %) oli täysin samaa mieltä siitä, että yhteistyö on madaltanut kynnystä ottaa yhteyttä toiminnassa mukana oleviin ammattilaistahoihin. Osittain samaa mieltä oli samoin seitsemän vastanneista (29,2 %). Yhteensä siis yli puolet vastaajista (58,3 %) koki, että Sänttis-toimintaan liittyvä yhteistyö on madaltanut kynnystä yhteydenottoon edes jonkin verran. Osittain eri mieltä väitteen kanssa oli kaksi vastaajaa (8,3 %) ja yksikään ei ollut täysin eri mieltä. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Yhteydenoton kynnys ammattilaisten välillä.

Viimeinen ammattilaisen kokemiin hyötyihin liittyvä kysymys oli avoin kysymys ”Mitä yhteistyö on opettanut sinulle muiden ammattilaisten työstä tai yhteistyötä tekevästä organisaatiosta?” Tämä kysymys nousi ensimmäisen kerran esiin Sääntis-ryhmän asiantuntijapalaverissa syksyllä 2017 ja se päätettiin lisätä osaksi suunniteltua kyselyä.

Neljä vastanneista (16,6 %) ei osannut sanoa mielipidettään, joko yhteistyön lyhyen keston vuoksi tai muusta mainitsemattomasta syystä. Yksi vastaaja (4,2 %) ohitti kysymyksen kokonaan. Viisi vastanneista (20,8 %) kertoi saaneensa työhönsä tai toimintaan uusi näkökulmia yhteistyön avulla. Tämän lisäksi kolme vastaajaa kertoi oppineensa lisää eri ammattikulttuureista tai löytäneensä uusia hyviä käytäntöjä, menetelmiä tai tapoja toteutettavaksi. Neljä vastanneista (16,6 %) kertoi saaneensa tietoa jonkin toisen toimijan toiminnasta tai suunnitelmista ja kaksi vastanneista mainitsi uusiin ihmisiin tutustumisen hyväksi asiaksi yhteistyössä. Avoimista vastauksista nousi esiin myös muun muassa arvostuksen lisääntyminen toisia ammattilaisia kohtaan, antoisat keskustelut sekä yhteistyön tärkeys. Alla satunnaisia poimintoja vastauksista.

Vastaja 17: ”Huomasin että vaikka muissakin kaupungin työpisteissä on kiirettä (esim. lastensuojelu) niin silti ovat tehneet yhteistyötä Sääntis-kerhon puitteissa, ja näkivät siitä hyötyä.”

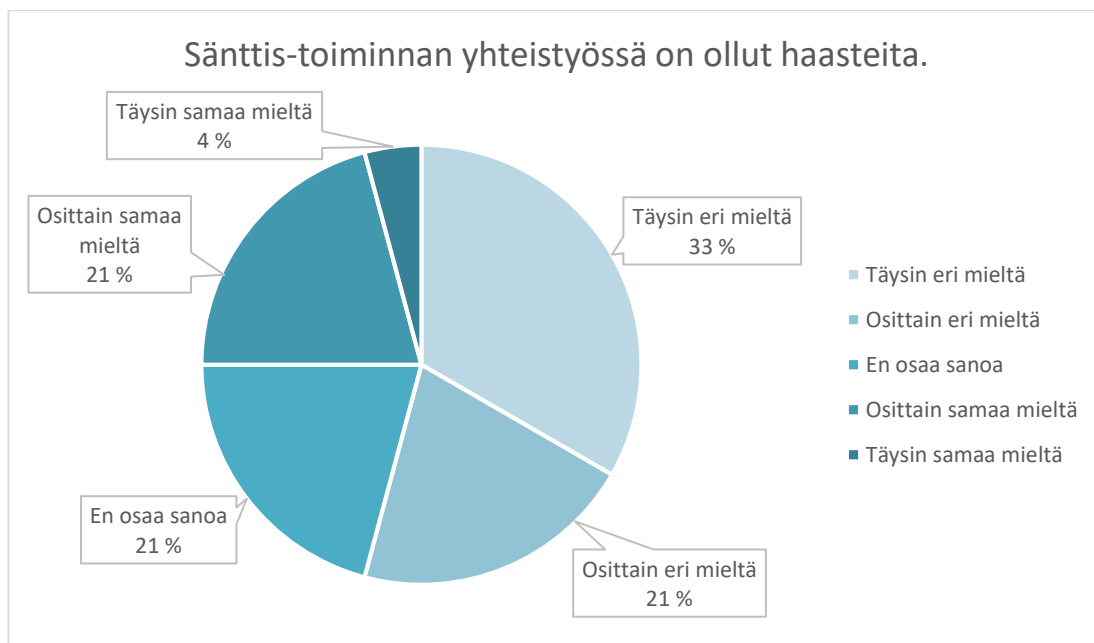
Vastaja 15: *”Tapaamme muissa Sääntis-ryhmissä olevia yhteistyökumppaneita ainoastaan yhteisissä ohjaajaverkoistoissa, joita järjestetään kerran kaudessa. Ohjaajaverkoistoissa saamme tietoa muiden Sääntis-ryhmien toiminnasta sekä kohderyhmistä. En koe kuitenkaan, että kyseinen tapaaminen muuttaisi yhteydenottokäytäntöjä.”*

Vastaja 8: *”Ohjaajaparina toimiminen on ollut antoisaa oman työn kannalta ja opettanut tarkastelemaan oman työn tekemistä eri näkökulmista. Joustavuus ja ajankoh-taisuus toiminnassa sekä hyvät materiaalit Sääntiksen taholta ovat erityisen miellyttävä asia.”*

Vastauksien perusteella voidaan tulkita, että moniammatillisuuden tavoittelema moninäkökulmaisuus on toteutunut ainakin suurelta osin Sääntis-toiminnassa. Kysymykseen vastanneista kuusi kertoi saaneensa uusia ajatuksia tai näkökulmia työhönsä. Tämän lisäksi kolme vastaajaa mainitsi joko ammattikulttuureista oppimisen, uudet toimintamenetelmät, -tavat tai käytännöt. Myös tietoa toisten ammattilaisten tuottamasta toiminnasta ja suunnitelmista oli jaettu. Koska moniammatillisuudella pyritään juuri tiedon, taidon sekä näkökulmien jakamiseen, voidaan verkostoissa työskentelemisen tulkita tuottaneen positiivista tulosta.

6.5 Haasteet yhteistyössä

Yhteistyössä vastaan tulleita haasteita kartoitettiin väitteellä ”Sääntis-toiminnan yhteistyössä on ollut haasteita.” 24:stä vastaajasta kahdeksan oli täysin eri mieltä (33,3 %), osittain eri mieltä oli viisi vastaajista (20,8 %) ja viisi vastaajista ei osannut sanoa mielipidettään väitteeseen (20,8 %). Osittain samaa mieltä oli vastaajista viisi (20,8%) ja täysin samaa mieltä yksi (4,2 %). (Kuvio 7.) Haasteiden ilmenemisestä täysin tai osittain eri mieltä oli siis yhteensä kolmetoista vastaajaa (54,2 %). Noin puolet vastanneista siis tunsi, ettei yhteisessä toiminnassa oltu kohdattu vastoinkäymisiä, kun taas neljännes oli eri mieltä. Yhteensä 25,0 % kysymykseen vastanneista oli kohdannut yhteistyössä Sääntis-toiminnan kanssa jonkinlaisia haasteita.

Kuvio 7. Haasteet yhteistyössä.

Jos väitteeseen haasteista vastasi joko osittain tai täysin samaa mieltä, tuli vastaajalle näkyviin avoin kysymys: ”Jos haasteita on ollut, kuvaile niitä lyhyesti. Millä keinoilla haasteista selvittiin?” Nämä kysymykset näkyivät kuudelle vastaajalle (25,0 %), jotka kaikki myös vastasivat siihen. Kaksi vastaajista nosti esiin haasteen saada nuoret osallistumaan aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ryhmiin. Työparin aiheuttamat haasteet nosti esiin kaksi vastaajaa. Yksi vastaajista kuvaili haasteelliseksi työparin saamisen organisaatiosta ja toinen taas kuvaili haasteeksi työparien eri näkemykset ryhmän hallinnasta ja yleisesti haastavan ryhmädynamiikan. Kaksi vastaajaa mainitsee kuitenkin selvinneensä kohtaamistaan haasteista puhumalla – keskustelu nuoren kanssa edesauttoi ryhmään sitoutumista ja näkemysten vaihtaminen työparin kanssa antoi ymmärrystä ja toi ratkaisuja hankalaan tilanteeseen. Dialogisella vuorovaikutuksella on verkostotyössä selvästi tärkeä merkitys etenkin haasteita kohdattaessa.

Haastavaksi koettiin myös yhteistyö sellaisten vanhempien kanssa, jotka eivät näe lastensa etua tai mitä hyötyä ryhmään osallistumisesta näille on. Palaan yhteistyöhön ryhmiin osallistuvien nuorten vanhempien kanssa myöhemmässä luvussa, jossa käsittelem kyselystä saamiani kehitysideoita toiminnalle. Yksi vastanneista mainitsi vähäiset resurssit, joiden kohdentaminen on haasteellista. Kaksi vastaajaa mainitsi työajan tai aikataulutuksen yhteistyön haasteeksi. Ensimmäinen kuvaili oman aikataulutuksensa olevan hankalaa, minkä vuoksi kaikki Sänttis-yhteistyö tapahtuu työajan ulkopuolella

ja kerryttää näin ollen ylityötunteja. Toinen kertoi Sääntis-toiminnan aiheuttaneen paineita muuhun työhön:

Vastaaja 17: *”Itse henkilökohtaisesti koin ettei minulla olekaan työaikaa käyttää kerhotoimintaan, kerhoon osallistuminen aiheutti paineita muuhun työhön. Iltatoiminta yhtenä tekijänä aiheutti sen että työaikaa piti lyhentää muualta. Se aiheutti tunteen, ettei ehdi hoitamaan muita työtehtäviä.”*

6.6 Kehitysideat yhteistyölle ja toiminnalle

Kehitysideoita yhteistyölle kerättiin pakollisella avoimella kysymyksellä: Miten kehittäisitte yhteistyötä? Mitä vielä puuttuu? 24:stä vastaajasta kuusi (25,0 %) vastasi jossain muodossa ”en osaa sanoa” tai ohitti kysymyksen. Saaduista kehitysideoista nousi kuitenkin kaksi teemaa yli muiden: työajankäytön vähyys tai tarve useammalle tapausmiselle sekä halu osallistaa vanhempia vielä vahvemmin toimintaan.

Kodin osallisuuden tai tietoisuuden lisäämisen nosti esiin neljä vastaajaa (16,7 %). Tuen tarve kotona on jatkuvasti kasvava aihe, johon halutaan tarttua. Vanhempia toivottiin enemmän mukaan suunnitteluun sekä palautteen antamiseen, jotta lapsen saama hyöty ja tuki tulisivat paremmin näkyviin myös heille. Jo aiemmin haasteet yhteistyössä -osiossa kerroin, kuinka yksi vastaajista nosti esiin haasteelliset perheet, jotka eivät näe toiminnan hyötyjä osallistuvalla nuorella (kts luku 6.5). Toiveena oli myös vanhempien tietoisuuden lisääminen toiminnasta. Kehitysideoissa toivottiin yhä mittavampaa perheiden osallistamista niin suunnitteluun kuin palautteenantoonkin, jotta hyödyt näkyisivät selkeämmin myös osallistujan lähiverkostolle. Osallistamalla vanhempia lastensa säännölliseen harrastukseen jollain tapaa voitaisiin ehkä saada positiivisia tuloksia aikaan ja lisätä vanhempien myönteisyyttä Sääntis-toimintaa kohtaan.

Vastaaja 2: *”Kodit ja vanhemmat otetaan jo nyt hyvin mukaan, sitä voisi ehkä vielä lisätä. Kotien kasvatusvastuu heikkenee koko ajan ja tukea tarvitaan yhä enemmän.”*

Vastaaja 4: *”Vanhempien ottaminen enemmän mukaan (ehkä suunnittelussa), jotta he näkisivät yhteistyön tuoman hyödyn omille lapsilleen/nuorilleen.”*

Vastaaja 10: *”Ottaisin ehkä lasten ja nuorten perheitä vielä enemmän mukaan yhteistyöhön (esimerkiksi vanhemmille suunnattu palautekerta ryhmän loputtua, tms.)”*

Seitsemän vastaajista (29,2 %) mainitsi ajankäytön tai yhteistyön lisäämisen vastauksissaan. Näiden seitsemän lisäksi kaksi vastaajaa nosti samat teemat esiin, mutta kertoi olevansa nykytilanteeseen tyytyväinen. Moni vastaaja kertoi haluavansa lisää yhteistyötä, mutta oman ajanpuutteensa haittaavan myönteistä kehitystä. Aikaa toivottiin lisää muun muassa toimintakertoihin, yksilöllisten tavoitteiden suunnitteluun ja säännöllisiin palavereihin. Yksi vastaajista toivoi, että yhteistyön voisi toteuttaa omien työtuntien puitteissa.

Vastaaja 5: *”Toimintaa voisi lisätä pariin kertaan viikossa, mutta aikataulut estävät tämän kehityksen.”*

Vastaaja 9: *”Yhteistyötä enemmän koulujen kanssa osaksi tehostettujen ja erityisen tuen oppilaiden tukipalveluita.”*

Vastaaja 12: *”Aikaa lisää yksilöllisten tavoitteiden miettimiseen ja jatsoon.”*

Vastaaja 14: *”Erilaiset kokoontumiset yhteistyötä tekevien kanssa on aina paikallaan.”*

Vastaaja 15: *”Kehittäisin omassa organisaatiossa Sääntöjä yhteistyötä siten, että yhteistyö olisi mahdollista tehdä oman työajan puitteissa.”*

Muita yksittäin esiin nousseita kehitysideoita olivat pienryhmille yhdessä järjestettävä retki- tai leiritoiminta ja tarttuminen ajan haasteisiin, vaikka se tarkoittaisikin jostain vanhasta luopumista. Yksi vastaaja nosti esiin positiivisen huomion siitä, että yhteistyö helpottaa asiakkaan ohjaamista yhteisesti pidettyihin pienryhmiin. Yhteistyöltä toivottiin myös enemmän apua haastavien nuorten kanssa toimimiseksi.

Vastaaja 3: *”Ehkäpä jotain pienryhmille yhdessä järjestettävää retki tai leiritoimintaa.”*

Vastaaja 7: *”Jatkuva ajassa eläminen tärkeää. Tartutaan ajan haasteisiin vaikka se tarkoittaa myös sitä, että jostain vanhasta täytyy luopua.”*

Vastaaja 8: *”Säännölliset tapaamiset ja yhdessä ideoiminen ovat tärkeitä. Tällä hetkellä tilanne on mielestäni hyvä.”*

Vastaaja 20: ”Yhteistyötä voisi kehittää haastavien lasten kanssa toimimisen tueksi enemmän. Miten, sitä en tiedä.”

6.7 Tulevaisuuden Sänttis

Viimeisessä avoimessa osiossa oli kaksi kysymystä: Millaisena näet yhteistyön Sänttis-toiminnan kanssa viiden vuoden kuluttua? sekä Millaisena näet Sänttis-toiminnan roolin moniammatillisessa yhteistyössä? Näillä kahdella avoimella kysymyksellä heräteltiin ajatuksia tulevaisuudesta sekä haluttiin tietää, millainen merkitys toiminnalla on osana yhteistyökumppanin moniammatillista yhteistyötä.

Ensimmäiseen kysymykseen 24:stä vastaajasta kaksi (8,3 %) jätti vastaamatta, lähes kaikki muut vastasivat laajasti. Yhteensä kaksitoista vastaajaa (50,0 %) mainitsi toiminnan, yhteistyön ja yhteistyötahojen tai resurssien lisääntymisen tai kehittymisen. Kolmetoista vastanneista (53,2 %) mainitsi joko pienryhmätoiminnan tai yhteistyön jatkamisen samanlaisena kuin mitä se jo tällä hetkellä on. Yhteensä 20 vastaajaa 24:stä vastaajasta (83,3 %) mainitsi joko toiminnan jatkumisen samanlaisena tai lisääntyvän yhteistyön tai molemmat vastauksissaan. Vastauksista käy selkeästi ilmi yhteistyökumppaneiden tyytyväisyys toimintaan, tehtyyn yhteistyöhön sekä halu kehittää toimintamuotoja ja luoda uusia menetelmiä apuvälineeksi työhön. Yksikään vastaaja ei maininnut yhteistyön lopettamista tai vähentämistä. Yhteistyötä kuvattiin vastauksissa muun muassa sanoilla arvokas, jatkuva, säännöllinen, mutkaton, tärkeä, samanlainen sekä toimiva. Muuten yksittäiset vastaajat nostivat esiin niin yleisesti järjestöjen merkityksen kasvamisen, SOTE-uudistuksen ja siitä nousevan epävarmuuden, tapahtumayhteistyön ja perheiden tietoisuuden lisääntymisen, asiakasmäärän kasvamisen kuin pienryhmien vakiinnuttamisen kaikkiin kouluhinkin. Toiveita ja kehitysehdotuksia esitettiin myös useita:

Vastaaja 8: ” Toivon toiminnan jatkuvan, henkilöresursseja tulee lisätä siten, että kaikille halukkaille asiakkaille löytyy sopiva ryhmä. Pidän arvossa toiminnan jatkumista ja kehittämistä.”

Vastaaja 9: ” Kaikissa kouluissa on pysyvä, pitkäaikainen Sänttis-ryhmä. Sänttis voisi olla osana tehostettujen ja erityisen tuen oppilaiden tukimenetelmiä.”

Vastaja 15: *”Yhteistyötä voisi kehittää ennaltaehkäisevämpään suuntaan. Asiakasryhmä tulee jatkossa olemaan enemmän sosiaalihuoltolain mukaista asiakaskuntaa.”*

Jälkimmäinen kysymys, millaisena Sänttis-toiminnan rooli nähdään osana moniammatillista yhteistyötä, keräsi muutamia pidempiä kuvailuja, mutta suurin osa vastauksista jäi pinnallisiksi ja lyhyiksi. Pisimmätkin vastaukset jäivät vain kolmen virkkeen mittaisiksi. Voidaan ajatella, että kysymys oli joko epäselvästi aseteltu tai liian laaja aihe vastattavaksi yhdessä kysymyksessä. Kolme vastaajaa (12,5 %) ohitti kysymyksen tai vastasi ”en osaa sanoa”. Lyhyistä vastauksista huolimatta vastanneista yksitoista (45,8 %) kuvasi Sänttis-toiminnan roolia moniammatillisessa yhteistyössä joko sanalla merkittävä, tärkeä tai hyvä. Yksittäisissä vastauksissa Sänttistä kuvailtiin myös opettavaiseksi, osaksi oppilashuoltoa ja tukimenetelmiä, luontevaksi osaksi alueellisia hyvinvointikeskuksia niin sanotussa sisotessa, sekä koollekutsujaksi ja eri toimijoiden yhdistäjäksi. Sänttis-toiminnan mainittiin olevan sekä ehkäisevää että korjaavaa nuorisotyötä, minkä vastaajat kokivat tärkeäksi.

Vastaja 10: *”Sänttis on mielestäni hyvä esimerkki moniammatillisesta yhteistyöstä. Porissa kaivattaisiin lisää vastaavanlaista moniammatillista yhteistyötä.”*

Vastaja 24: *”Erittäin merkittävänä. Ryhmätoiminta on monille lapsille juuri se mitä tarvitsevat ja aikuisten ohjaus vanhemmuudessa on tätä kautta myös konkreettisempaa. Useilla lapsilla on huonoja kokemuksia koulussa, joten tässä usein saavat korjaavia ja korjaavia kokemuksia”*

Vastaja 20: *”Sänttis-toiminta tuo omat vahvuutensa yhteistyöhön, kuten jokainen organisaatio omansa.”*

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Verkossa toteutettuun kyselyyn vastasi 24 henkilöä, kun kutsuttuja vastaajia oli yhteensä 49. Vastausprosentin ollessa 49,0 % voidaan todeta, että vastaukset ovat sovel-

lettavissa ainakin suureen osaan Sänttis-toiminnan yhteistyökumppaneita. Kaikista kyselyyn kutsutuista yhteistyöorganisaatioista oli vähintään kolme vastaajaa, paitsi järjestöistä. Yhteistyötä tekevästä järjestöistä kutsuttiin vain kaksi edustajaa ja he molemmat vastasivat kyselyyn. Muuten tulleet vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti eri organisaatioihin. Suhteessa eniten vastaajia kertyi Porin kaupungin sivistystoimialan nuorisoyksiköistä ja lopullisista vastaajista lähes kolmasosa edusti kyseistä organisaatiota. (kts. luku 6.1.) Toisaalta yhteistyötä tehdään runsaasti juuri sivistystoimialan nuorisotyöntekijöiden kanssa, joten heitä oli paljon myös kutsuttujen joukossa. Kyselyn vastaukset ovat vastaajien jakautumisen vuoksi siis kuitenkin vahvasti sovellettavissa etenkin nuorisotyön kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Suurin osa vastauksista antoi positiivista palautetta yhteistyöstä – suurin osa vastanneista koki asiakkaan hyötyneen yhteistyöstä ja sen edesauttaneen asiakkaan osallistumista toimintaan. Ammatillaiset kokivat, että yhteistyö on hyödyttänyt heidän edustamiaan organisaatioita sekä auttanut hyödyntämään resursseja tehokkaammin. Yhteistyön koettiin hyödyntäneen myös ammatillaisia esimerkiksi tuomalla uusia ihmissuhteita sekä näkökulmia ja menetelmiä omaan toimintaan. Vaikka osa vastaajista oli kokenut yhteistyössä haasteita, niistä oli monesti selvitty keskustelemalla. Sänttis-toiminnan ulkopuolelta tuleviksi haasteiksi nimettiin muun muassa yhteistyötä vastustavat vanhemmat sekä resurssien ja työajan vähäisyys. Ymmärryksen, tiedon ja arvostuksen lisääntyminen yhteistyön aikana koettiin hyväksi asiaksi.

Kehitysideoita nousi esiin useita. Monet vastanneista kiinnittäisivät enemmän huomiota osallistuvien lasten ja nuorten vanhempien osallistamiseen. Vanhemmille ehdotettiin omaa palautekertaa ja vahvempaa sitouttamista toimintaan. Myös vanhempien tiedottamista toiminnasta toivottiin lisää nuoren saamien hyötyjen esiin tuomiseksi. Vanhemmille suunnatun materiaalin ja toiminnan luominen sekä kehittäminen ovat mahdollisia kehityssuuntia Sänttis-toiminnalle ja potentiaalisia ideoita myös mahdollisille tuleville opinnäytetöille. Yksi vastanneista toivoi toiminnan antavan välineitä haastavan lapsen kohtaamiseen – myös tästä aiheesta voidaan ammentaa antoisia kehitysideoita. Esimerkiksi toimintamalliin sisältyviä rutiineja voidaan pyrkiä viemään sisään muihin toimintoihin. Toiveena oli myös ajan haasteisiin tarttuminen niitä kuitenkaan sen enempää tarkentamatta. Jos ajan haasteiksi mielletään muun muassa sosi-

aalisen median luomat paineet sekä käytös ja sen aiheuttama riippuvuus, voidaan Sänttis-toiminnassa ottaa nämä teemat esille esimerkiksi some-valistuksen muodossa. Toisaalta myös pelaaminen ja sen koukuttava vaikutus lisäävät jatkuvasti huolta nuorista. Pelit saattavat sisältää väkivaltaa, huumeita tai rikoksia, joita kasvavan nuoren on vaikea vielä erottaa todellisuudesta. Vaikka monilla peleillä on sosiaalinen ulottuvuus, paljon pelattuna ne vievät aikaa perheeltä, ystäviltä ja jopa koulunkäynniltä. Tulevaisuudessa voidaankin pohtia, kannattaako vanhemmille järjestää jonkinlaisia pelikasvatusiltoja, joissa annetaan vinkkejä pelaamisen hallintaan ja kerrotaan suosituimpien pelien sisällöistä. Pelien todenmukaisuudesta ja koukuttavuudesta keskusteleminen nuorten kanssa tulee varmasti ennemmin tai myöhemmin ajankohtaiseksi myös Sänttis-toiminnassa.

Näiden lisäksi yhteistyön lisääntymistä, useampia tapaamisia ja ajankäytön lisäämistä toivottiin myös kehitysideoissa. Tämän asian kehittäminen edellyttää kuitenkin lisääntyviä resursseja ja toiminnan kehittämistä myös yhteistyötä tekevien organisaatioiden osalta. Koska yhteistyölle on selvästi kysyntää ja tarvetta voidaankin pohtia, onko tällaiselle toiminnalle kysyntää myös muualla kuin Porissa. Laajentaminen kaupungin ulkopuolelle voisi tapahtua esimerkiksi Setlementtiliiton verkostojen kautta ympäri Suomen kaupunkeihin, joissa on tarvetta syrjäytymistä ehkäisevälle harrastusmuotoiselle pienryhmätoiminnalle.

Kyselyn viimeinen kysymys (Millaisena näet Sänttis-toiminnan roolin moniammatillisessa yhteistyössä?) keräsi paljon lyhyitä vastauksia, jotka voivat viestiä monesta eri asiasta. Kyseessä oli koko kyselyn viimeinen kysymys, mikä saattaa kertoa kyselyyn olleen liian pitkä vastattavaksi ajatuksella loppuun saakka. Toinen vaihtoehto on kysymyksen vaikea asettelu, joka vaikeutti ymmärtämistä ja näin ollen loi vastaajalle tunteen siitä, ettei tiedä mitä vastata. Monet vastaajat sanoivat Sänttis-toiminnan roolia tärkeäksi, mutta eivät osanneet tai jaksaneet kuitenkaan tarkemmin kuvailla sitä. Voidaankin kysyä, onko toiminnan rooli yhteistyön paletissa vielä epäselvä yhteistyötä tekeville tahoille? Voi olla, että vielä verrattain uusi toimintamalli vasta hakee paikkaansa palveluverkostossa, eikä sitä osata tämän vuoksi määritellä tarkasti. Yhteistyötahoista suurin osa kuitenkin mainitsi vastauksissaan ajatuksen siitä, että yhteistyö jatkuu tulevaisuudessa joko samanlaisena tai entistä laajempaan. Yhteistyötä ja sen tuomia hyötyjä sekä uusia kontakteja arvostettiin. Tästä voidaan päätellä, että vaikka

vakiintunutta paikkaa kaikissa yhteistyöverkostoissa ei vielä olisikaan, yhteistyökumppanit ovat kuitenkin valmiita vakiinnuttamaan toimintamallin ja siihen liittyvän yhteistyön osaksi omaa toimintaansa muiden ammattilaisten kanssa.

Opinnäytetyön tekeminen oli aikaa vaativa prosessi, johon onneksi sain paljon tukea niin yhteistyökumppaniltani kuin ohjaavalta opettajaltani. Ennen tutkimuksen aloittamista en osannut edes kuvitella, kuinka paljon aikaa ja työtä hyvän kyselyn laatiminen vaatii. Työskentelyni aikana opin paljon lisää syrjäytymisestä ja sen eri puolista sekä moniammatillisuuden määritelmistä, haasteista ja vahvuuksista. Yhdisteltyäni jo aiemmin oppimaani ja materiaaleja, joita opinnäytetyötä varten luin sekä keskustellessani teemoista niin kotona kuin opiskelutovereidenikin kanssa opin näkemään asiat osana laajempaa kokonaisuutta. Tutkimuksessa sain soveltaa kaikkea oppimaani parhaaksi näkemälläni tavalla, mikä antoi lisää itsevarmuutta sekä tunteen osaamisesta ja ammatillisuudesta. Itsenäinen työskentely opetti oman toiminnan suunnittelun ja ajankäytön merkitystä vielä syvällisemmin kuin usean vuoden opinnot yhteensä. Myös verkostojen määrä yllätti minut positiivisesti – yhteistyötä tehdään paljon eri toimijoiden kanssa ja uskon, että se auttaa takaamaan asiakkaalle parhaan mahdollisen avun ja tuen. Näiden verkostojen hahmottaminen on lisännyt ymmärrystäni yhteistyön merkityksestä, tarkoituksesta ja sen tuomista hyödyistä. Vaikka useiden vastaajien vastauksista huokui kiire ja työn tuoma kuormitus, merkitykselliseksi ja tärkeäksi koettuun yhteistyöhön yritetään silti löytää aikaa. Tiesin jo ennen opinnäytetyöni aloittamista sosiaali- ja terveysalaa piinaavasta kiireestä ja resurssien puutteesta, mutta vastaajien yhteinen tavoite auttaa ja tukea toimintaan osallistuneita sekä heidän läheisiään antoivat minulle uudenlaista näkemystä siitä hyvästä, mikä kaiken takana on.

Opinnäytetyötä tehdessäni kiinnostuin suuresti vanhempien osallisuudesta, joka nousi esiin niin kyselyn vastauksissa kuin materiaaleissakin joita kävin läpi. Ammatillaiset toivoivat lisää vanhempien ääntä kuuluviin, mutta oma tutkimukseni ei valitettavasti mahdollistanut sitä. Tuleville opinnäytetyöntekijöille ehdotankin aiheeksi vanhempien osallistamisen ja tutkimuksen siitä, miten he kokevat tulleensa kuulluksi nuorensa harastustoiminnassa ja sen suunnittelussa.

LÄHTEET

Aaltonen, K. 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Ahola, E. 2011. Monialaisen yhteistyön toimintamalleja – Vantaan toimintamalli. Teoksessa K. Aaltonen (toim.) Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Helsinki: Tietosanoma. 130–140.

Erkko, P., Vija, H. & Westerlund E. 2016. SÄNTTIS – Otsolan nuorisotyön Sänttis-projektin loppuraportti 2012–2016. Pori: Otsolan Kannatusyhdistys ry.

Kettunen, I. 2017. Yhteisen lapsen hyväksi. 30 päivää 2017, 8–10.

Koskela, S. 2013. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Viitattu 23.10.2017. <https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2013/03/28/tarkastelussa-moniammatillinen-yhteistyö-ja-sen-edellytykset/>

Kuikka, J. 2018. Sosiaalisen pääoman kysely paljasti syrjäytymisvaarassa olevat. Satakunnan Kansa 1.2.2018, 13.

Me-säätiön www-sivut. 2017. Me-säätiö laski: Suomessa on nyt 69000 syrjäytynyttä nuorta. Viitattu 18.2.2017. <http://www.mesaatio.fi/lehdistotiedote/me-saatio-laski-suomessa-on-nyt-69000-syrjaytynytta-nuorta/>

Me-säätiön www-sivut. n.d.a. Tietoa meistä. Viitattu 18.12.2017. <http://www.mesaatio.fi/tietoa-me-saatiosta/>

Miettinen, R., Toikka, K., Tuunainen, J., Lehenkari, J. & Freeman, S. 2006. Sosiaalinen pääoma ja luottamus innovaatioverkoissa. Tutkimusraportteja 9. Helsingin yliopiston toiminnan teorian ja kehittävän työntutkimuksen yksikkö. Helsinki: Yliopistopaino.

Myrskylä, P. 2012. HUKASSA – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA analyysi No 19. Viitattu 2.2.2018. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytymien.pdf>

Mäkinen, P., Raatikainen, R., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2011. Ammattina sosiologi. Helsinki: WSOYpro Oy.

Määttä, M. n.d. Toimiva moniammatillinen yhteistyö ja sen rajat. PowerPoint-esitys. Viitattu 17.12.2017. http://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/filedepot/maatta_moniammatillinen.pdf

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

OECD. 2017. Education at a Glance 2017: OECD Indicators. OECD Publishing: Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2017-en>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen -työryhmän raportti. Viitattu 14.1.2018. http://mi-nedu.fi/documents/1410845/4449678/Jokaiselle+lapselle+ja+nuorelle+mahdollisuus+mieleiseen+harrastukseen_raportti.pdf/50642077-c9ac-4687-b591-fdd-fae1246a0
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. n.d. Nuorisotakuu auttaa eteenpäin. Viitattu 30.1.2018. <http://nuorisotakuu.fi/tietoa-nuorisotakuusta>
- Paavilainen, U-M. 2017. Huono-osaisuus alkaa jo kohdusta. Viitattu 2.2.2018. <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/tarinat/huono-osaisuus-alkaa-jo-kohdusta>
- Penttinen, P. & Soanjärvi, K. 2012. Nuorisotyön tutkimus- ja kehittämistoiminta ammattikorkeakouluissa. Teoksessa K. Komonen, L. Suurpää & M. Söderlund (toim.) Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Hakapaino, 229–243.
- Porin kaupungin www-sivut. n.d. ET-Pori, etsivä työ. Viitattu 7.2.2018. <https://www.pori.fi/tyollisydenhoito/nuortentyopaja/et-pori.html>
- Puuronen, A. 2014. Etsivän katse - Etsivä nuorisotyö ammattina ja ammattialan kehittäminen – näkökulmia käytännön työstä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura verkkojulkaisuja 70. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.
- Rantala, J. 2009. Lapsen persoonallisuuden kehityksen tukeminen. Viitattu 4.2.2018. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2009/02/06/lapsen-persoonallisuuden-kehityksen-tukeminen>
- Saukkonen, P. 2009. Moniammatillisen yhteistyön haasteet ja mahdollisuudet 18 - 20-vuotiaiden lastensuojelun jälkihuollossa. Loppuraportti. Nuttu 2.1. Kehittämishanke ja siihen liittyvät opinnot 10 op. Tampereen yliopisto.
- Sauristo, H. & Parikka, E. 2014. Moniammatillinen yhteistyö – jatkuva kehittämisen kohde! Viitattu 23.10.2017. <https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaminen/2014/08/15/moniammatillinen-yhteistyö-jatkuva-kehittämisen-kohde/>
- Seikkula, J. & Arnkil T. E. 2009. Dialoginen verkostotyö. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. 2016. Avustusten hakeminen. Viitattu 30.11.2017. <http://www.stea.fi/avustusten-haku>
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2016a. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:29.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2016b. Lastensuojelun sijaishuollon epäkohdat ja lasten kaltoinkohtelu 1937–1983. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:22.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. n.d. Syrjäytymisen ja köyhyyden ehkäiseminen. Viitattu 2.2.2018. <http://stm.fi/syrjaytymisen-ja-koyhyden-ehkaisy>

Suomen mielenterveysseura. 2015. Nuorten syrjäytymisen taustalla useita tekijöitä. Viitattu 2.2.2018. <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/nuorten-syrj%C3%A4ytymisen-taustalla-useita-tekij%C3%B6it%C3%A4>

SurveyMonkey. n.d. Likert-asteikko. Viitattu 16.12.2017. <https://fi.surveymonkey.com/mp/likert-scale/>

Teittinen, P. 2017. Suomessa on jo lähes 70 000 syrjäytynyttä nuorta, etenkin poikien asema on heikentynyt – Professori kertoo viisi konkreettista keinoa syrjäytymisen ehkäisyyn. Helsingin Sanomat 24.10.2017. Viitattu 18.12.2017. <https://www.hs.fi>

TE-palvelut. 2017. Nuorisotyö. Viitattu 17.10.2017. http://www.ammattinetti.fi/ammattialat/detail/12/127_ammattiala

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016a. Nuorten syrjäytyminen. Viitattu 17.12.2017. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016b. Syrjäytyminen ja syrjäytymisen riskitekijät. Viitattu 17.12.2017. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/syrjaytyminen-ja-syrjaytymisen-riskitekijat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016c. Nuorten syrjäytymisen ehkäisy. Viitattu 17.12.2017. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/nuorten-syrjaytymisen-ehkaisy

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2016d. Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus. Viitattu 6.1.2018. https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/nuorten-syrjaytyminen/huono-osaisuuden-ylisukupolvisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Tutkimustuloksia – Kouluterveyskyselyn 2017 tulokset. Viitattu 4.2.2018. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>

Toivonen, T & Valtonen, R. 2016. Koulutusvertailun karu fakta: Joka viides nuori suomalaismies ei opiskele ja on ilman työtä. YLE Uutiset 15.9.2016. Viitattu 18.12.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-9169450>

Toroska, H. 2007. Verkoston yhteistyön haasteet. Teoksessa T. Kallio (toim.) Kun välittäminen verkottuu – Työllistymisen edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisyn moniammatilliset keinot. Pori: Satakunnan TE-keskus. 79–86.

UKK-instituutti. 2017. Terve koululainen -hanke. Sosiaaliset taidot. Viitattu 7.12.2017. <https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/ilmapiiri-ja-pelisaannot/sosiaaliset-aidot/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. n.d. Työpajatoiminta Suomessa. Viitattu 7.2.2018. <https://www.tpy.fi/tyopajatoiminta-suomessa/>

Vilka, H. 2014. Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. 1989. Viitattu 14.1.2018. https://unicef.studio.crasman.fi/pub/public/pdf/LOS_A5fi.pdf

Hyvä Sänttis-toiminnan yhteistyökumppani!

Olen Venla Kalliokorpi ja opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK). Teen opinnäytetyötäni yhteistyössä Otsolan nuorisotyön Sänttis-toimijoiden kanssa. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada tietoa Sänttis-toimintamalliin liittyvän moniammatillisen verkostotyön toimivuudesta ja kehitystarpeista. Tutkimuksessani selvitän,

- onko yhteistyökumppaneiden mielestä moniammatillisuus hyödyttänyt asiakasta
- onko yhteistyö hyödyttänyt yhteistyökumppaneita tai -organisaatioita
- onko yhteistyössä ollut haasteita
- miten yhteistyökumppanit kehittäisivät toimintamalliin liittyvää yhteistyötä

Opinnäytetyön tarkoituksena on saada Teiltä tietoa, jonka avulla Sänttis-toimintaan liittyvää organisaatorajat ylittävää yhteistyötä pystytään kehittämään ja arvioimaan. Vastaajiksi valitsimme 50 yhteistyökumppania, joiden edustamien tahojen kanssa yhteistyötä on. Sähköpostituslistan on minulle koonnut Otsolan nuorisotyön johtaja, Päivi Erkko. Jokaisen vastaajan mielipide on olennainen tutkimuksen luotettavuuden takaamiseksi. Kysely on henkilökohtainen, ja siihen voi vastata vain lähettämani kutsun kautta.

Vastauksenne käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimuksen tuloksista Teitä ei voi tunnistaa vastaajaksi. Tutkimusaineisto kerätään ainoastaan opinnäytetyötäni varten, eikä aineistoa luovuteta eteenpäin. Vastausten numeraalisen tallentamisen ja analysoinnin jälkeen aineisto hävitetään.

Vastaamiseen menee aikaa noin 10 minuuttia. Kyselyn tallentaminen keskeneräisenä on mahdollista, jos vastaamisenne jostain syystä keskeytyy. Tallennettuanne keskeneräisen kyselyn saatte sähköpostinne uuden linkin, jonka kautta vastaamista voi jatkaa. Kyselyyn pääset osoitteesta #url#. Kopioi kyselyyn tarvittavat tunnistetiedot tästä: tunnus #tunnus# ja salasana #salasana#. Vastausaika päättyy 12.1.2018.

Tutkimukseni valmistuu helmi-maaliskuussa 2018. Tuloksiin voi tutustua opinnäytetyöni valmistuttua verkossa osoitteessa www.Theseus.fi sekä Otsolan nuorisotyön toimipisteessä.

Vastatkaa monivalintakysymyksiin valitsemalla eniten omaa mielipidettänne kuvaava vaihtoehto asteikolta 1-5 ja avoimiin kysymyksiin vapaalla sanalla. Vastattuanne kaikkiin kysymyksiin valitkaa ”Tallenna”, jotta vastauksenne välittyvät eteenpäin.

Tutkimusta koskeviin kysymyksiinne vastaa Venla Kalliokorpi puhelimitse (XXXXXXXXXX) tai sähköpostitse osoitteessa venla.kalliokorpi@student.samk.fi.

Ystävällisin terveisin

sosionomiopiskelija Venla Kalliokorpi sekä opinnäytetyön ohjaaja opettaja Seppo Pamppunen

Tämä kysely on lähetetty Otsolan nuorisoyön Sääntö-toimikoiden yhteistyökumppaneille. Kysely muodostuu kolmesta osasta: vastaajan perustiedoista, kyselyosasta sekä viimeisenä avoimesta osasta, jonka tavoitteena on herätellä mielikuvia yhteistyöstä tulevaisuudessa. Vastaajan tiedot -osassa kartoitetaan sekä vastaajan edustama organisaatio että yhteistyön muoto Sääntö-toiminnan kanssa. Tämän osan jälkimmäiseen kysymykseen voit valita useamman vastausvaihtoehdon. Varsinaisessa kyselyosassa on sekä avoimia, että suljettuja kysymyksiä. Vastaukset käsitellään anonyymisti ja ne tilastoidaan opinäytetyösi varten. Kysely on osa moniammatillisen verkostoyön merkitys Sääntö-toiminnassa -opinäytetyösi ja vastausta käytetään yhteistyön analysointiin ja kehittämiseen.

Yhteistyökysely

Vastaajan tiedot

Edustamasi organisaatio

- Perusturva, perheneuvola
 Perusturva, vammaispalvelut
 Perusturva, lastensuojelu
 Sivistystoimiala, nuorisoyksikkö
 Sivistystoimiala, opetusyksikkö
 Järjestö
 Jokin muu, mikä?

Millä tavalla teet yhteistyötä Sääntö-toiminnan kanssa?

- Työparityöskentely
 Muu viikoittainen työskentely
 Olen asiantuntijajäsenen jäsen
 Ohjaan asiakkaita toiminnan piiriin, innostan ja tiedotan toiminnasta
 Olen tehnyt yhteistyötä tapahtuma-, retki- tai leiritilaisuuksissa
 Olen satunnaisesti yhteydessä Sääntö-toimintaan
 En tee tässä hetkellä yhteistyötä
 Jotain muuta, mitä?

Kysely

Valitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa onnea mielipidettäsi esitetystä väittämästä. Osio sisältää myös avoimia kysymyksiä, joihin vastataan vapaalla sanalla.

Asiakas on hyötynyt ammattilaisen yhteistyöstä Sääntö-toiminnassa.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

*Miten kehittäisit yhteistyötä? Mitä vielä puuttuu?

Ammattilaisen yhteistyö on tukenut asiakkaan osallistumista Sääntö-toimintaan.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Ammattilaisen yhteistyö on auttanut löytämään Sääntö-toiminnan asiakkaasta uusia voimavaroja.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Sääntö-toiminnan yhteistyöstä on ollut hyötyä minulle ammattilaisena. (Esimerkiksi suhteiden luominen, uusien menetelmien tai näkökulmien löytäminen, ammattilaisuuden vahvistuminen)

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Yhteistyö on auttanut hyödyntämään resursseja tehokkaammin. (Esimerkiksi päällekkäinen työ on vähentynyt, tiloja tai materiaaleja käytetään tehokkaammin)

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Sääntö-toiminnan yhteistyöstä on ollut hyötyä edustamalleni organisaatiolle.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Yhteistyö on madaltanut kynnystä ottaa yhteyttä muihin Sääntö-toiminnassa mukana oleviin ammattilaisiin tai organisaatioihin.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

*Mikä yhteistyö on opettanut sinulle muiden ammattilaisen työstä tai yhteistyöstä tulevaisuudesta organisaatiostasi?

Sääntö-toiminnan yhteistyössä on ollut haasteita.

Täysin eri mieltä Osittain eri mieltä En osaa sanoa Osittain samaa mieltä Täysin samaa mieltä

Vastaus

Tulevaisuuden näkymiä

Viimeisten kysymysten tavoitteena on herätellä ajatuksia siitä, millaista yhteistyötä Sääntö-toiminnan kanssa on tulevaisuudessa. Pohdi kysymyksiä edustamasi organisaation näkökulmasta.

*Milloin näet yhteistyön Sääntö-toiminnan kanssa viiden vuoden kuluessa?

*Milloin näet Sääntö-toiminnan roolin moniammatillisessa yhteistyössä?

Osittainen tallennus

Tahdon tallentaa täyttämäni tiedot ja jatkaa myöhemmin tilinistä, joka lähetetään antamaani osoitteeseen.

Sähköpostiosoitte

Tietojen lähetykset

Tallenna | Eikäytö URL

Kiitos osallistumisestasi!